

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Intercultural Training for Educators (InterTrainE) – Kulttuurienvälinen koulutus aikuisten maahanmuuttajien opettajille

2018-1-UK01-KA204-047987

IO3: Kulttuurienvälisen koulutuksen opetussuunnitelma

Aktiviteetin johtaja: Heriot-Watt University, Edinburgh

Kirjoittanut: Dr Katerina Strani, Heriot-Watt University

Perustuu kansallisiin raportteihin, jotka ovat laatineet Katerina Strani, Marc Romano and Chrysi Koundouraki (Iso-Britannia), Monica Miglionico ja Valeria Zampagni (Italia), Kalli Rodopoulou (Kreikka), Marja-Liisa Helenius, Inês Messias, Yulia Bazyukina (Suomi).

Pvm: 30/06/2019

Paikka: Edinburgh, Iso-Britannia

Tämä hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tämä julkaisu heijastaa kirjoittajien näkemyksiä, eikä komissiota voida pitää vastuussa sen sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	3
YLEISKATSAUS.....	6
MODUULI 1: TEOREETTINEN TAUSTA, PERUSPERIAATTEET JA KÄSITTEET	131
MODUULI 2: KULTTUURIENVÄLISEN KOMPETENSSEIT MAAHANMUUTON KONTEKSTISSA.....	25
2	
MODUULI 3: AIKUISKOULUTUKSEN KÄYTÄNNÖT KULTTUURIENVÄLISESSÄ KONTEKSTISSA.....	31
8	
MODUULI 4: VAIKUTUS JA MAAILMANKANSALAISUUS	429

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Johdanto

Euroopassa on meneillään yksi suurimmista maahanmuuttajien ja pakolaisten muuttovirroista koko historian aikana. Koska Eurooppaan saapuvien maahanmuuttajien määrä kasvaa nopeasti, näiden kulttuurinen integraatio ja inklusio eurooppalaiseen yhteiskuntaan on erittäin tärkeää. Koska integraatio on kaksisuuntainen prosessi, EU-maiden kasvavassa määrin monikulttuurinen luonne osoittaa, että on tarvetta sellaisille kulttuurienvälisille koulutusohjelmille, jotka tunnustavat monimuotoisuutta ja tukevat sitä, edistävät keskinäistä hyväksyntää ja kunnioitusta ja vastustavat rasismia ja ulkomaalaispelkoa. [IntertrainE](#)-koulutuksen ([Intercultural Training for Educators](#)) tavoitteena onkin tarjota opettajille ja kouluttajille välttämätöntä koulutusta ja ymmärrystä kulttuureista ja kulttuurienvälisestä viestinnästä maahanmuuton yhteydessä, sekä kehittää ja edistää reflektiota kulttuurienvälisen koulutuksen käytännöissä luomalla tietoisuutta omasta kulttuurista ja ennakkoluuloista.

Kurssi on tulos kaksivuotisesta [EU-rahoitetusta](#) kansainvälisestä projektista ([KA2 Erasmus+ project #2018-1-UK01-KA204-047987](#)), jossa mukana ovat seuraavat [partnerit](#):

Koordinaattori: [Heriot-Watt University](#), Iso-Britannia

- [Creative Learning Programmes \(CLP\)](#), Edinburgh, Iso-Britannia
- [Il Sicomoro](#), Matera, Italia
- [Studio Risorse](#), Matera, Italia
- [European Education and Learning Institute \(EELI\)](#), Rethymnon, Kreikka
- [KEKAPER](#) – Department for Lifelong Learning, Education, Employment Vocational Training Centre, Regional Unit of Rethymnon, Region of Crete, Kreikka
- [Learning for Integration \(LFI\)](#), Helsinki, Suomi

InterTrainE [perustuu tutkimukseen](#) ja seuraa neljää UNESCO¹:n määrittämää kulttuurienvälisen koulutuksen pilaria:

¹ UNESCO Guidelines on Intercultural Education, 2006, s. 19-20
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147878>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Tietämään oppiminen: miten viestiä ja hankkia laaja tietopohja.
2. Tekemään oppiminen: miten hankkia tarpeelliset taidot, joita tarvitaan määritettyyn yhteiskuntaan sopeutumiseksi.
3. Yhdessä elämisen oppiminen: miten luoda solidaarisuutta ja yhteistyöhenkeä yksilöiden ja yhteiskunnan ryhmien keskuudessa, joita voidaan tehostaa konstruktivistisen koulutusmenetelmän kautta.
4. Olemaan oppiminen: miten kehittää itseään, olla autonominen ja vastuuntuntoinen yhteiskunnassa, ja samalla säilyttää oikeuden olla erilainen.

InterTrainE-kurssin yleistavoitteena on suunnitella ohjelma aikuiskouluttajille, jotka työskentelevät maahanmuuttajien ja pakolaisten kanssa. Tätä tarkoitusta varten projektipartnerit:

- a) suorittavat tarveanalyysin kussakin partnerimaassa ja tuottavat kansalliset raportit sekä projektiraportit tietyistä kulttuurienvälisen koulutuksen tarpeista kouluttajille, jotka työskentelevät maahanmuuttajien sekä tietyn maahanmuuttajakohderyhmän kanssa;
- b) tutkivat maahanmuuttajien kotouttamispolitiikan tämänhetkistä tilannetta, olemassa olevia ohjelmia ja kulttuurienvälisen koulutuksen koulutusrakenteita maahanmuuttajille ja kouluttajille partnerimaissa;
- c) vertailevat ja analysoivat tämän tutkimuksen tuloksia kehittääkseen tarveanalyysin kouluttajien kulttuurienväliselle koulutukselle;
- d) kehittävät kansainvälisesti kilpailukykyisen modulaarisen opetussuunnitelman, joka noudattaa aikuiskoulutukseen erikoistuneita pätevyysstandardeja (EQF Level 5);
- e) kehittävät käsikirjan kouluttajille, joka tulee sisältämään oppimistuloksia, teoreettiset puitteet peruskonsepteista sekä itse koulutuspaketin, joka tulee sisältämään käytännön harjoituksia ja mahdollisuuksien mukaan tapaustutkimuksia. Käsikirja tullaan kääntämään neljälle projektikielelle ja se tulee olemaan vapaasti saatavilla sähköisessä muodossa.
- f) Muokkaavat oppimismateriaalin siten, että se on saatavilla verkossa aiheesta kiinnostuneita sidosryhmiä varten.

Etenkin InterTrainE-opetussuunnitelma on yksityiskohtainen kurssisuunnitelma, jossa oppimistulokset on selkeästi määritelty ja aktiviteettijaksot on suunniteltu auttamaan osallistujia, jotka saavuttavat ne. Koulutusmenetelmä ohjelman luomiseksi perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- Opetussuunnitelma ottaa huomioon konkreettiset, aiemmin tunnistetut aikuiskouluttajien tarpeet.
- Oppimishjelmassa käsitellään kulttuurienvälisen koulutuksen eri osioita, joita voidaan soveltaa koulutuksessa.
- Ehdotettu opetussuunnitelma tuo lisänsä tietoperäisen ja teoreettisen tiedon yhteensulauttamiseen ja uusien taitojen ja pätevyyden kehittämiseen, jotka vaalivat kulttuurienvälisestä ymmärrystä tämän hetken monikulttuurisissa oppimisympäristöissä.
- Opetussuunnitelma on avoin palautteelle/muokkaukselle koulutusmateriaalien kehityksen ja aikuiskouluttajille suunnatun InterTrainE-kurssin pilottivaiheen aikana.

Tällä perusteella kurssi on jaettu neljään eri moduuliin, jotka voidaan myös opiskella erikseen. Suoritustodistuksen voivat saada vain ne, jotka ovat suorittaneet moduulin ja siihen liittyvät arvioinnit. Kunkin moduulin keskimääräinen kesto on noin 7 lähiopetustuntia ja 7-8 työtuntia. Kurssin rakenne on seuraava:

-	Moduuli 1: Teoreettinen tausta, peruseriaatteet ja käsitteet
-	Moduuli 2: Kulttuurienväliset kompetenssit maahanmuuton kontekstissa
-	Moduuli 3: Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa
-	Moduuli 4: Vaikutus ja maailmankansalaisuus

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Yleiskatsaus

Tämän raportin tavoitteena on esitellä Tuotoksen IO3 (Intellectual Output 3) tulos, Aikuiskouluttajille tarkoitettun kulttuurienvälisen koulutuksen opetussuunnitelma, joka perustuu tarveanalyysiin ja O1- ja O2-vaiheissa toteutettuun tutkimukseen.

Ensimmäinen askel oli löytää aktiviteetin 2 tutkimuksen painopisteet opetussuunnitelmaa varten sekä määrittää nämä painopisteet sekä opetussuunnitelman elementtien suhteellinen painotus.

Tämä oli tärkeä vaihe sen takaamiseksi, että opetussuunnitelma heijastaa aikuiskouluttajien koulutustarpeita maahanmuuttajien kouluttamisessa, ja siten taata ohjelmasta valmistuvien menestyminen. Kun yleiset painopisteet oli määritetty, määritettiin niiden suhteellinen painotus opetussuunnitelmassa.

Tutkimuslöydökset ja tulokset loivat taas pohjan päätöksenteolle. Nämä opetussuunnitelman elementit modularisoitiin sitten yhteisesti päätetyn mallin mukaisesti ja kukin moduuli määrättiin eri partnereille kurssin sisällön mahdollisimman suuren joustavuuden sallimiseksi.

Tiedot ja menetelmät

Opetussuunnitelman suunnittelu eteni seuraavissa vaiheissa, joissa kaikkien partnerien tiimit osallistuivat ohjelman suunnitteluun.

Kohderyhmän tarveanalyysi

Tämä tehtävä suoritettiin ennen opetussuunnitelman kehitysvaihetta. Kysely kouluttajien kulttuurienvälisen koulutuksen tarpeista valmisteli opetussuunnitelman painopisteiden määrittämistä. Tutkimuksen löydökset esiteltiin "Report OI 2 – Research Report on Intercultural Education" -raportissa, joka sisältää 104 puolistrukturoidun haastattelun

tulokset, jotka suoritettiin kouluttajien kanssa kaikissa osallistujamaissa, ja joissa kysimme kouluttajilta ohjelmista, joihin he olivat osallistuneet. Tähän raporttiin olisi hyvä tutustua ensin InterTrainE-koulutusohjelman käsittelemien tiettyjen tarpeiden ymmärtämiseksi.

Opetussuunnitelman painopisteiden määrittäminen

Tarveanalyysin pohjalta määritetyt painopisteet käännettiin opetussuunnitelman temaattisiksi alueiksi. Ohjelma on modularisoitu kurssin sisällön mahdollisimman suuren joustavuuden sallimiseksi. Tunnistettiin yllä mainitut avainalueet, jotka määrittävät kulttuurienvälisen koulutuksen tarpeita ja mahdollista vaikutusta aikuiskoulutukselle, ja siten niitä käsitellään opetussuunnitelman tietyissä moduuleissa.

Oppimistulosten määrittely

InterTrainE-kurssissa käytetään opetussuunnitelmaa, jossa kunkin moduulin ehdotetut oppimistulokset on selkeästi määritetty ja kertovat seuraavista aktiviteeteista, jotka lopulta johtavat arviointiin ja mahdolliseen sertifiointiin. Omaksuttu lähestymistapa on otettu käyttöön European Qualification Framework (EQF) -puitekehukset huomioiden, jossa oppimistulokset ymmärretään "toteamuksiksi siitä, mitä oppija tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätyttyä, jotka määritetään tietojen, taitojen ja kompetenssin perusteella". Kaikki oppimistulokset on määritetty koulutuksesta seuraavaksi odotettujen tulosten kokonaisuudeksi InterTrainE-oppimiskokemuksen johdonmukaisuuden takaamiseksi.

Moduulien sisällön kehittäminen

Opetussuunnitelma kehitettiin projektipartnerien ydintiimin toimesta, ja kullekin moduulille osoitetut tiimit ovat seuraavat:

- Heriot-Watt University and CLP (UK) – Moduulin I tekijät
- Il Sicomoro and Studio Risorse (IT) – Moduulin II tekijä
- EELI (GR) - Moduulin III tekijä
- LFI (FI) – Moduulin IV tekijä

Kaikkien moduulien rakenne on sama. Moduulien välillä on pieniä eroja, mutta ne ovat silti yhdenmukaisesti osa yhtä opetussuunnitelmaa.

- Lyhyt kuvaus moduulista: tässä osiossa annetaan pieni johdanto tutkittaviin teemoihin sekä pääkäsitteisiin, joita käsitellään tarkemmin kurssin koulutusmateriaaleissa.
- Tavoitteet: tavoitteet ovat yhteydessä moduulia ohjaavan kouluttajan näkökulmaan (mitä hän haluaa tehdä).
- Oppimistulokset: oppimistulokset ilmaisevat mahdolliset hyödyt kurssin osallistujille (mitä heidän odotetaan oppivan).
- Aika/ kesto: tämä osa ilmaisee ajan, joka osioon suunnilleen kuluu.
- Oppimissisältö: tämä osio määrittää perustaidot ja -tiedot, jotka maahanmuuttajien aikuiskoulutuksessa mukana olevilla kouluttajilla tulisi olla.
- Oppimistehtävät: tämä osio esittelee tehtävät, jotka johtavat tavoiteltuihin oppimistuloksiin ja jotka esitellään tarkemmin kurssin koulutusmateriaalissa.
- Arviointi: tässä esitellään arviointiskenaariot, jotka ovat tavoiteltujen oppimistulosten mukaisia.
- Lähteet/ehdotettu materiaali: tässä luetellaan resurssit, ja lähdeviitteet annetaan pääasiassa englanniksi. Lisää resursseja kansallisilla kielillä luetellaan varsinaisissa kurssimateriaaleissa.

Opetussuunnitelman modulaarinen luonne tekee siitä helpomman käyttää joustavana työkaluna tulevia kulttuurienvälisen koulutuksen aikuiskoulutuskursseja suunniteltaessa, ja siitä voidaan ammentaa ideoita ja menetelmiä. InterTrainE -kurssi on suunniteltu kokonaisuutena toteutettavaksi opetussuunnitelmaksi, mutta moduuleja voi myös mahdollisesti käyttää omina yksiköinä muissa koulutus konteksteissa. Huomaathan kuitenkin, että vaikka moduulit ovat saatavilla itsenäisinä, suosittelemme kaikkien moduulien ja koko kurssin suorittamista. Oppijat saavat kurssin suoritustodistuksen vain (ja asianmukaisille arvosteluilla) kun he ovat suorittaneet **kaikki** moduulit.

Oppimistulokset

InterTrainE-opetusuunnitelma koostuu seuraavista moduuleista, jotka käsittelevät tiettyjä aikuiskouluttajien tarpeiden kannalta oleellisia tavoitteita.

Moduuli I: Teoreettinen tausta, peruseriaatteet ja käsitteet

InterTrainE-kurssin **ensimmäisessä moduulissa** käsitellään peruskäsitteitä, -periaatteita ja teoreettista taustaa, joita aikuisten maahanmuuttajien kouluttajien kulttuurienvälisessä koulutuksessa tarvitaan. Moduulin keskeiset käsitteet ovat kulttuurinen sopeutuminen, kotouttaminen, vieraanvaraisuus, kulttuurienväliset viestintämallit ja kritiikki, aikuiskoulutuksen teoriat ja kulttuurienvälisen koulutuksen teoriat. Tässä tarkoituksessa moduuli on jaettu kahteen pääosaan: **1. Aikuiskoulutus** ja **2. Kulttuurienvälisyys**. Näiden jälkeen on moduulin yleiskatsaus ja asiaan kuuluvien termien luettelo.

Tämän moduulin tarkoitus on tarjota kouluttajille sellainen aikuiskoulutusta ja kulttuurienvälisestä koulutusta koskevan tietämyksen ja keskeisten käsitteiden ymmärryksen taso, jota edellytetään aikuisten maahanmuuttajien opetuksessa kulttuurienvälisessä kontekstissa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tämä moduuli sisältää seuraavat:

- Yleiskatsaus aikuisten oppimisen teorioista
- Yleiskatsaus kulttuurienvälisen koulutuksen malleista
- Tutustuttaa oppijat UNESCO:n kulttuurienvälisestä koulutusta koskeviin ohjeisiin
- Aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisen koulutuksen nykyisten kysymysten kritiikki

Moduuli II: Kulttuurienväliset kompetenssit maahanmuuton kontekstissa

Toinen moduuli keskittyy kulttuurienväliseen kompetenssiin maahanmuuton kontekstissa. Ensinnäkin tehdään tärkeä ero vapaaehtoisen ja omaan tahtoon perustumattoman maahanmuuton (pakkomuuton) ja pakkosiirron välillä keskittyen tämän päivän Euroopan kontekstiin. Tässä osassa tarkastellaan myös seuraavaa:

- Terminologia (pakkomuuttajat, taloudellisista syistä muuttavat, turvapaikanhakijat, pakolaiset jne.)
- Maahanmuuttoa, turvapaikkaoikeutta, Siirtolaisten salakuljetuksen vastainen EU:n toimintasuunnitelmaa jne. koskeva EU:n lainsäädäntö.
- Kansallinen lainsäädäntö keskittyen InterTrainE:n kumppanimaihin (Iso-Britannia, Kreikka, Italia, Suomi)

Moduulissa annetaan kustakin partnerimaasta paikallista tietoa. Muista EU-maista annetaan lyhyt katsaus ja asiaan liittyviä linkkejä. Kun olemme tarkastelleet maahanmuuton nykyajan kontekstia EU:ssa ja yksittäisissä maissa, esittelemme ennakkoluulojen ja stereotyyppien käsitteet jälleen kerran ja katsomme, kuinka ne muovaavat asenteitamme maahanmuuttajia kohtaan luokkahuoneessa. Seuraavaksi moduulissa pohditaan ”maahanmuuttajia” luokkana ja tarkastellaan heidän identiteettiänsä, taustojensa ja henkilökohtaisten tarinoidensa moniulotteisuutta. Annetaan myös esimerkkejä luokan kokemuksista kulttuurienvälisen viestinnän haasteista, esimerkiksi sanaton viestintä (proksemiikka, kinestiikka, haptiikka jne.), kohteliaisuus, konflikti, aikakäsitykset jne.

Moduuli III: Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa

Tämä moduuli on suunniteltu aikuiskouluttajille, jotka haluavat täydentää tai syventää tietojaan ja taitojaan aikuisten maahanmuuttajien (esim. opiskelijat tai harjoittelijat) opettamisesta eri aihealueilla, sekä kehittää uusia resursseja, joita he voivat myöhemmin käyttää tietyissä yhteyksissä ja tasoilla. Tämän moduulin tarkoituksena on tarjota aikuiskouluttajille työkaluja organisoida maahanmuuttajaoppijoille koulutustehtäviä ja valita heille sopivia opetustekniikoita. Moduulin tavoitteina ovat erityisesti seuraavat:

- kehittää laaja teoriapohja soveltavaa aikuiskoulutusta kulttuurienvälisissä konteksteissa koskevan uusimman tutkimuksen ja siihen liittyvien tieteenhaarojen pohjalta;

- pohtia ja kehittää edelleen aikuiskouluttajien ymmärrystä kulttuurienvälisen koulutuksen periaatteisiin pohjautuvan aikuisoppimisen ja -opetuksen teorian ja käytännön näkökohdista;
- kehittää entistä paremmat tiedot ja taidot kokemuksellisesta oppimisesta aikuiskoulutuksessa.

Moduuli IV: Vaikutus ja maailmankansalaisuus

Moduulissa 4 pohdimme, mitä kurssin aikana on opittu ja miten kaikki nämä tekijät, lähestymistavat ja koulutus vaikuttavat kouluttajien ja maahanmuuttajien ammatilliseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen. Moduulissa keskitytään itsereflektioon ja itsearviointiin oppijan ammatillisen kehityksen suhteen, ja miten tämä sijoittuu maailmankansalaisuuden laajempaan kontekstiin. Seuraavia aiheita käsitellään:

- Miten entistä paremmat tiedot aikuiskoulutuksesta sekä käytännössä että teoriassa auttavat kouluttajia löytämään entistä parempia lähestymistapoja maahanmuuttajien opetukseen?
- Miten entistä paremmat tiedot kulttuurienvälisestä koulutuksesta ja sen käsitteistä auttavat kouluttajia tukemaan ja opettamaan aikuisia maahanmuuttajia entistä paremmin?
- Miten kulttuurisia taustoja, erilaisia kulttuurisia aikakäsityksiä, arvokkuutta jne. koskeva tieto auttaa kouluttajia ymmärtämään ja opettamaan aikuisia maahanmuuttajia entistä paremmin?
- Miten kurssi kehittää maahanmuuttajien kouluttajien ammatillisia taitoja? Miten kurssi auttaa heidän henkilökohtaista kehitystään?
- Miten kurssi vaikuttaa maahanmuuttajien elämään, kun he saavat enemmän tukea kouluttajilta?
- Mikä on kurssin arvo?

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Esittelemme myös maailmankansalaisuuden ja globaalikasvatuksen käsitteet ja pohdimme, kuinka maahanmuuttajat voivat paremmin kotoutua entistä osallistavampiin yhteisöihin tämän koulutuksen avulla.

Opetussuunnitelma tulee ymmärtää käytännön työkaluna aikuiskouluttajien kulttuurienväliseen koulutukseen keskittyvän InterTrainE-kurssin suunnittelussa sekä hyödyllisenä ideoiden ja menetelmien resurssina kouluttajille kulttuurienvälisestä oppimisesta koskien. Ohjelma on katsaus seuraaviin vaiheisiin, jotka tulee konkretisoida yksityiskohtaisemmin. Tätä tarkoitusta varten koulutusmateriaalit suunnitellaan heijastamaan opetussuunnitelman rakennetta, mutta ne antavat enemmän syvyyttä käsiteltyyn sisältöön.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Moduuli 1:

Teoreettinen tausta, peruseriaatteet ja käsitteet

A. Lyhyt kuvaus

Aikuiskoulutus on "keino parantaa [aikuisoppijoiden] kykyä mukautua työmarkkinoiden ja yhteiskunnan muutoksiin, tarjota ammatillista täydennyskoulutusta tai uudelleen koulutusta rakenneuudistustilanteissa sekä työttömille ja ammatinvaihtajille, ja edesauttaa sosiaalista osallisuutta, aktiivista kansalaisuutta ja henkilökohtaista kehitystä" (Fejes 2019, s. 234). Tässä yhteydessä maahanmuuttajien aikuiskoulutuksen moniulotteisuutta ei tule väheksyä. Käsite "maahanmuuttaja" eri kielillä ja eri yhteiskunnissa, vapaaehtoisesta ja omaan tahtoon perustumattoman maahanmuuton tai pakkomuuton, pakkosiirron tai pakkosijoituksen ero; nämä kaikki ovat tärkeitä oppijoiden profiilien ja tarpeiden ymmärtämisen kannalta. Jos keskitymme maahanmuuttajien kotouttamiseen, heidän kulttuuristen taustojensa ja tarpeidensa yleinen ymmärtäminen vaikuttaa merkittävästi koulutusmenetelmän valintaan. Lisäksi maahanmuuttajaoppijat kokevat jatkuvaa taitojensa, tapojensa ja elämäntapojensa arvon alenemista.

Tässä yhteydessä kulttuurienvälinen koulutus "ylittää passiivisen rinnakkaiselon saavuttaakseen kehittyvän ja kestävä tavan elää yhdessä monikulttuurisissa yhteiskunnissa luomalla kulttuuristen ryhmien välistä ymmärrystä, kunnioitusta ja vuoropuhelua" (UNESCO 2006, s. 18.). Euroopan unionin ja aikuisten maahanmuuttajien yhteydessä tällaiset lähestymistavat vaikuttavat olennaiselta keinolta tämän päivän monikulttuuristen eurooppalaisten yhteiskuntien kehityksessä. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että aikuisten maahanmuuttajien kouluttajilla on tarvittavat taidot, tietämys ja asenne roolissaan nykyaikaisissa monikulttuurisissa luokahuoneissa, jotta he eivät millään tavalla aiheuta haittaa aikuisille maahanmuuttajille. Saavuttaakseen tämän heidän tulee olla tietoisia omista asenteistaan ja ennakkoluuloistaan sekä tarkasteltava omaa kulttuuriaan ennen kuin he yrittävät ymmärtää muita. Heidän on myös tärkeää ymmärtää aikuisopiskelun,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kulttuurienvälisyyden ja maahanmuuttajien kotouttamisen keskeiset käsitteet ja peruseriaatteet.

InterTrainE-kurssin ensimmäisessä moduulissa käsitellään peruskäsitteitä, -periaatteita ja teoreettista taustaa, joita aikuisten maahanmuuttajien kouluttajien kulttuurienvälisessä koulutuksessa tarvitaan. Moduulin keskeiset käsitteet ovat kulttuurinen sopeutuminen, kotouttaminen, vieraanvaraisuus, kulttuurienväliset viestintämallit ja kritiikki, aikuiskoulutuksen teorit ja kulttuurienvälisen koulutuksen teorit. Tässä tarkoituksessa moduuli on jaettu kahteen pääosaan: **1. Aikuiskoulutus** ja **2. Kulttuurienvälisyys**. Näiden jälkeen on moduulin yleiskatsaus ja asiaan kuuluvien termien luettelo.

Aikuiskoulutuksen ensimmäisessä osassa annetaan yleiskatsaus aikuiskoulutuksen teorioista ja esitellään aikuiskoulutuksen peruseriaatteet, kuten andragogiikka, oppimistyyli, kokemuksellinen oppiminen, oppimisen sosiaaliset teorit jne. Siinä myös kannustetaan omaksumaan refleктоiva ja kriittinen asenne ja toimintatapa opetuksessa tarkastelemalla kriittistä aikuiskoulutusta ja aikuiskoulutuksen kriittistä teoriaa. Kaikki tämä tehdään uusimman akateemisen kirjallisuuden sekä ammattinharjoittajien asiaan kuuluvien soveltavien projektien mukaisesti. Toisessa, kulttuurienvälisyyttä käsittelevässä osassa esitellään peruseriaatteet ja vastakkainasettelut, kuten monokulttuuri vs. monikulttuuri, monikulttuurisuus vs. kulttuurienvälisyys, sietokyky vs. vieraanvaraisuus, etnosentrismi, kulttuurienvälisen viestinnän mallit, kulttuurienvälisen kompetenssin, asenteen ja ennakkoluulon mallit sekä kulttuurienvälisen koulutuksen dekolonisointi. Moduulin viimeisessä osassa käsitellään terminologian kriittistä käyttöä, ja lopussa on asiaan kuuluvien termien luettelo.

B. Tavoitteet

Tämän moduulin tarkoitus on tarjota kouluttajille sellainen aikuiskoulutusta ja kulttuurienvälisestä koulutusta koskevan tietämyksen ja keskeisten käsitteiden ja vastakkainasetteluiden ymmärryksen taso, jota edellytetään aikuisten maahanmuuttajien

opetuksessa kulttuurienvälisessä kontekstissa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tämä moduuli sisältää seuraavat:

- Yleiskatsaus aikuisten oppimisen teorioista ja niiden kritiikki
- Yleiskatsaus kulttuurienvälisen koulutuksen malleista ja niiden kritiikki
- Tutustuttaa oppijat UNESCO:n kulttuurienvälistä koulutusta koskeviin ohjeisiin
- Aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisen koulutuksen nykyisten kysymysten kritiikki

C. Oppimistulokset

Tämän moduulin jälkeen oppijoiden odotetaan hallitsevan seuraavat asiat:

- Osoittaa aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisen koulutuksen keskeisten teorioiden ja terminologian kriittistä ymmärrystä.
- Osoittaa UNESCO:n keskeisten ohjeiden tuntemusta sekä kulttuurienvälisen koulutuksen oppimisen toteuttamista seuraavien yleisten sopimusten tuntemusta.
- Ymmärtää tarpeen tunnistaa oppijat ja osallistaa kaksisuuntaisessa oppimisympäristössä.
- Tarkastella kriittisesti ja lujittaa aikuisoppijuutta, kulttuurienvälisyyttä ja kulttuurienvälistä koulutusta koskevaa tietämystä, taitoja, käytänteitä ja ajattelua.
- Osoittaa aikuisten maahanmuuttajien koulutuksen haasteiden ja moniulotteisuuden ymmärrystä.

D. Aika ja kesto

Tämä moduuli vaatii noin 7 lähiopetustuntia ja 7-8 työtuntia, riippuen aiemmasta tietämyksen tasosta.

E. Oppimissisältö

Tämä opetussuunnitelma pyrkii yhdistämään edelleen opetusmateriaaleja ja on riittävän laaja antamaan aikuisoppijoille (tässä tapauksessa kouluttajille) riittävän yleiskatsauksen alasta. Se myös tukee aikuiskouluttajia ja muita asiaan liittyviä osapuolia (esim. koulutusinstituutit) sekä verkko-oppimisen että läsnäoloa vaativan oppimisen järjestämisessä.

Verkkokurssin perustana on verkkoalusta, joka on tähän tarkoitukseen luotu InterTrainE-projektiverkkosivustolle. Osallistujat kirjautuvat sivustolle henkilökohtaisen käyttäjänimen ja salasanan avulla. Koulutus asetetaan saataville strukturoidulla ja intuitiivisella tavalla siten, että didaktiset materiaalit voidaan ladata (katso jäljempänä Oppimistehtävät). Kukin tehtävä luodaan siten, että osallistujat voivat hyödyntää aiempaa tietämystä. Heidän oppimistasoaan valvotaan verkkovalintatehtävillä, kunkin moduulin lopussa olevilla kertauksilla sekä etenemispalkilla, joka osoittaa kurssin suorittamismäärää kuvaavan prosenttiosuuden. Käyttöympäristön ja materiaalien käyttöön annetaan selkeät ohjeet. Osallistujat voivat ottaa yhteyttä koordinaattoriin ja/tai järjestelmänvalvojaan, jos käyttöympäristön kanssa ilmenee ongelmia.

Moduuli 1 *”Teoreettinen tausta, peruseriaatteet ja käsitteet”* on jaettu kahteen pääosaan:
Aikuiskoulutus ja kulttuurienvälisyys:

1. **Aikuiskoulutus**

Aikuisoppiminen ja -koulutus nähdään ”ratkaisuna useisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ympäristöhaasteista työllistyvien yksilöiden haasteisiin ja talouskasvun yleisempään tarkoitukseen” (Fejes 2019, s. 234). Sen tärkein YK:n korostama tarkoitus on taata ”osallistava ja oikeudenmukainen koulutus ja edistää kaikkien elinikäisiä oppimismahdollisuuksia” (emt.). Tässä asiassa yksi aikuisoppimisen EU 2020 -tavoitteita on ”parantaa heidän kykyä mukautua työmarkkinoiden ja yhteiskunnan muutoksiin, tarjota ammatillista täydennyskoulutusta tai uudelleen koulutusta rakenneuudistustilanteissa sekä työttömille ja ammatinvaihtajille, ja edesauttaa sosiaalista osallisuutta, aktiivista

kansalaisuutta ja henkilökohtaista kehitystä”.² Tämä parantaa työllistymisnäkömiä, edistää tulojen kehitystä, kannustaa ja tukee kansalaisuuden käytänteitä.

Aikuiskoulutuksen tärkeys nyky-yhteiskunnissa huomioiden, tämän moduulin ensimmäisessä osassa annetaan yleiskatsaus aikuisoppijuuden teorioista ja esitellään aikuiskoulutuksen peruseriaatteen, kuten:

- Aikuisoppiminen (johon viitataan myös termillä *andragogia*, mutta tässä moduulissa käytämme termiä ”aikuissoppiminen”)
- Oppimistyyli
- Oppimisen sosiaaliset teoriat
- Sosiaalinen kognitiivinen teoria ja analyysi
- Suora kokemusoppiminen
- Havainnoimalla oppiminen
- Kriittinen aikuiskoulutus
- Aikuiskoulutuksen kriittinen teoria

Siinä myös kannustetaan omaksumaan reflektioiva ja kriittinen asenne ja toimintatapa opetuksessa uusimman akateemisen kirjallisuuden sekä ammatinharjoittajien asiaan kuuluvien soveltavien projektien mukaisesti.

2. Kulttuurienvälisyys ja kulttuurienväläinen koulutus

Aikuiskoulutuksen tärkeys ja rooli on erityisen merkittävä maahanmuuttajien kohdalla,³ sillä siitä tulee ensiarvoisen tärkeä vahvuus heidän kotouttamisessaan yhteiskuntaan. Fejesin

² Euroopan komissio/EACEA/Eurydice, 2013. Koulutus Euroopassa 2020: Vastaukset EU:n jäsenvaltioilta. Eurydice-raportti. Bryssel: Eurydice. <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/009.pdf>

³ UNESCO määrittelee maahanmuuttajan seuraavasti: ”henkilö, joka asuu väliaikaisesti tai pysyvästi maassa, jossa hän ei ole syntynyt, ja jolle on muodostunut merkittäviä siteitä kyseiseen maahan” (<http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/>). YK:n maahanmuuttajan määritelmä: ”... Tulisi ymmärtää kattavan kaikki tapaukset, joissa päätös siirtyä toiseen maahan on tehty kyseisen yksilön vapaasta tahdosta, henkilökohtaisen mukavuuden syistä ja ilman ulkoisten pakottavien tekijöiden väliintuloa” (emt.). Projektissamme käytämme laajempaa maahanmuuttajan määritelmää, joka sisältää pakotetun, omaan tahtoon perustumattoman maahanmuuton. Kumppanimaihin on saapunut kasvava määrä turvapaikanhakijoita ja pakolaisia viimeisten 5–7 vuoden aikana seurauksena konflikteista ja poliittisesta epävakauudesta eri puolilla maailmaa.

(2019) mukaan aikuiskoulutuksen rooli on keskeinen etenkin turvapaikanhakijoiden kotouttamisprosessissa. Usein maahanmuuttajat sijoitetaan alempiin statusluokkiin heidän oppimiskykynsä nähden, mikä vahvistaa epätasa-arvoa. Tässä yhteydessä aikuiskoulutuksesta tulee aikuisten maahanmuuttajien keino päästä työmarkkinoille mukauttamalla ja vahvistamalla heidän aiempaa oppimistaan. Siksi on tärkeää muistaa, että aikuisten maahanmuuttajien tietämyksen taso tietyllä aihe- tai taitoalueella saattaa olla korkeampi tai kehittyneempi kuin isäntämaassa arvioidaan, mikä johtuu koulutuksellisten tai ammatillisten kriteerien ja järjestelmien eroista.

Lisäksi UNESCO:n ohjeissa (2006) mainitaan seuraavat kolme periaatetta, jotka tulisi toteuttaa osana kulttuurienvälisistä koulutusta:

- **Periaate I:** Kulttuurienvälinen koulutus kunnioittaa oppijan kulttuurista identiteettiä toteuttamalla kulttuurisesti asianmukaista ja reagoivaa laadukasta koulutusta kaikille. Siinä toteutuvat asianmukainen opetussuunnitelman luonti, opetus ja oppimismateriaalien kehitys, opetusmenetelmien ja koulutuksen kehittäminen ja koulujen ja useiden yhteisöjen välisten vaihtojen fasilitoiminen.
- **Periaate II:** Kulttuurienvälinen koulutus tarjoaa kullekin oppijalle kulttuurista tietoutta, asenteita ja taitoja, joita aktiivisen ja täyden yhteiskuntaan osallistumisen saavuttaminen edellyttää. Kuten edellä mainittiin, se keskittyy tarjoamaan tietämystä, jota tasa-arvoinen yhteiskuntaan kotoutumisen mahdollisuus edellyttää niin kielen, kulttuurin kuin institutionaalisen tiedon aloilla.
- **Periaate III:** Kulttuurienvälinen koulutus tarjoaa kaikille oppijoille kulttuurista tietoutta, asenteita ja taitoja, joiden avulla he voivat vaikuttaa yksilöiden väliseen kunnioitukseen, ymmärrykseen ja solidaarisuuteen, eettisiin, sosiaalisiin, kulttuurisiin ja uskonnollisiin ryhmiin ja kansakuntiin. Se voidaan saavuttaa asianmukaisilla opetus- ja oppimismenetelmillä, jotka antavat työkaluja kulttuuriset rajat ylittävään viestintään ja yhteistyöhön.

Tässä yhteydessä on huomattava, että aikuisoppiminen tyypillisesti keskittyy maahanmuuttajien *havaittuihin* tarpeisiin, on usein yksisuuntaista ja etnosentristä. Yksi tämän moduulin päätavoitteita on ravistella vallalla olevaa Eurooppa-keskeistä tai etnosentristä kulttuurista ja sosiaalista järjestystä, jotta aikuisoppiminen voi tarjota käytännön paikan, jonka kautta maahanmuuttajat voivat olla oman oppimisensa keskeisiä toimijoita ja korostaa heidän henkilökohtaisia tarpeitaan ja tavoitteitaan. Keskeistä tässä prosessissa on aikuisoppimisen menetelmien mukauttaminen entistä joustavammiksi maahanmuuttajien erilaisten taustojen ja kulttuurien mukaan. Tästä syystä InterTrainE on suorittanut tutkimuksen neljässä maassa (Iso-Britannia, Suomi, Kreikka ja Italia) ja kerännyt näkemyksiä ja palautetta maahanmuuttaja-oppijoilta ja aikuiskouluttajilta heidän kokemuksistaan ja tarpeistaan. InterTrainE-kurssi on suunniteltu tämän tutkimuksen tulosten perusteella.

Tässä tarkoituksessa kulttuurienvälisyyttä ja kulttuurienvälistä koulutusta käsittelevässä osassa esitellään seuraavat keskeiset periaatteet ja teoreettiset vastakkainasettelut:

- Monokulttuuri vs. monikulttuuri
- Kulttuurinen sopeutuminen, mukautuminen, kotouttaminen
- Sietokyky vs. vieraanvaraisuus
- Monikulttuurisuus vs. kulttuurienvälisyys
- Kulttuurienvälinen kompetenssi (mallit ja kritiikit)
- Ajan kulttuurienväliset perspektiivit
- Arvo ja monimuotoisuus luokkahuoneessa
- Asenteet ja ennakkoluulot – kouluttajien itsetietoisuus
- Kulttuurienvälisen koulutuksen dekolonisointi
- Rajat ja ansat / tyypilliset virheet
- Terminologian kriittinen käyttö

3. Yleiskatsaus

Yleiskatsaus tämän moduulin sisällöstä on moduulin lopussa, jotta opittua voidaan paremmin kerrata ja valvoa.

4. Keskeisten termien luettelo

Lopussa on myös keskeisten termien luettelo, joka auttaa opitun kertauksessa mutta toimii myös aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisyyden keskeisten käsitteiden, teorioiden ja kysymysten pikaluettelona.

F. Oppimistehtävät

Moduuli ”Teoreettinen tausta, perusperiaatteet ja käsitteet” on ensimmäinen e-oppimiskurssi InterTrainE:n moduuli. Tämä moduuli, kuten kurssin kaikki moduulit, voidaan opiskella erikseen, mutta koko koulutuksen suorittamista suositellaan. Suoritustodistuksen voivat saada vain ne, jotka ovat suorittaneet moduulin ja siihen liittyvät arvioinnit. Moduuliin kuuluu sekä teoreettisia että käytännön osia. Teoriaosat esitellään oppijoille seuraavien kautta:

- verkkoesitykset
- akateemiset lähteet ja taustalukemista pdf-tiedostoina
- esimerkkitaupukset
- videot
- podcastit
- roolipelitehtävät
- keskustelufoorumit

Tämän moduulin ja koko InterTrainE-kurssin tavoitteena on luoda konstruktivistinen oppimisympäristö. Tämä on määritelty seuraavasti: ”sosiaalinen prosessi, jossa oppijat vuorovaikutteisesti konstruoivat tietoa interaktiivisissa tiedonjaon, neuvottelun ja muutoksen prosesseissa” (Wang 2009, s. 1). Projektimme kontekstissa verkkoalustan toteutus vaikutti paljon tarkoituksenmukaisemmalta aikuisoppimisen toteuttamisen ja joustavuuden kannalta eri eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Tämä lähestymistapa

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

mahdollistaa ymmärryksen sosiaalisen prosessin ja mahdollisesti hyödyttää eri kulttuurisista taustoista tulevia jäseniä. InterTrainE-alusta mahdollistaa vuorovaikutteisen oppimisen ja tiedon konstruoinnin tuomalla saataville lisälähteitä ja jakamalla lukumateriaaleja.

Koulutusmenetelmän perustana on verkkoalusta, joka on tähän tarkoitukseen luotu projektiverkkosivustolle. Osallistujat kirjautuvat sivustolle henkilökohtaisen käyttäjänimen ja salasanan avulla. He voivat ladata alustalta didaktisia materiaaleja, jotka on järjestetty strukturoidulla ja intuitiivisella tavalla kannustamaan osallistujien osallistumista, interaktiivisuutta, motivaatiota ja aiempien tietojen soveltamista. Alusta myös valvoo osallistujien oppimistasoa moduulin kertauksen, lyhyiden tehtävien ja valintatehtävän avulla moduulin päätteeksi.

Alustan käyttämiseen, sisällön lataamiseen tai itsearviointityökalujen käyttöön annetaan selkeät ohjeet. Alustan järjestelmänvalvojilta saa myös teknistä apua.

G. Oppijoiden arviointi

Moduuli on suunniteltu antamaan osallistujille selkeä käsitys tarkoitettujen oppimistulosten saavuttamisen tasosta. Kussakin tehtävässä esitellään valittujen teorioiden tietty näkökulma; menetelmät; "Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa" -moduulin tehtävät. Moduulin lopussa aikuiskouluttajia pyydetään vastaamaan kysymyssarjaan, joka kuvastaa keskeisten käsitteiden ymmärryksen tasoa. Aikuiskouluttajia pyydetään arvioimaan oppimistaan monivalintatestillä. Heidän tulee tehdä testi kunkin moduulin jälkeen. Testituloksen on oltava vähintään 70 %, jotta moduuli katsotaan suoritetuksi.

H. Moduulin 1 ohjeellinen lähdeluettelo

Brundiers K, Wiek A, Redman CL, (2010) "Real-world learning opportunities in sustainability: from classroom into the real world". *International Journal of Sustainable Higher Education*, Vol. 11 No. 4, 2010 pp. 308-324.

<https://pdfs.semanticscholar.org/e15c/d471342d487026d59e784f4ea6708d29b058.pdf>

Coulby D. (2006) "Intercultural education: theory and practice", *Intercultural Education*, 17:3, pp. 245-257.

Cushner K. (2011) "Intercultural Research in Teacher Education: An Essential Intersection in the Preparation of Globally Competent Teachers", *Action in Teacher Education*, 33:5-6, 601-614.

Dasli M. (2017) "Intercultural education of tolerance and hospitality". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 38:5, 676-687.

Derrida, J., & Dufourmantelle, A. (2000). *Of hospitality*. (R. Bowlby, Trans), Stanford, CA: Stanford University Press.

Gundara J.S. and Portera A. (2008), "Theoretical reflections on intercultural education, 19:6, pp. 463-468.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2013. *Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States*. Eurydice Report. Brussels: Eurydice.

<https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/009.pdf>

Fejes A. (2019), "Adult Education and the fostering of asylum seekers as "full" citizens", *International Review of Education*, 65:233-250, pp. 1-18.

Gorski P.C. (2008) "Good intentions are not enough: a decolonizing intercultural education", *Intercultural Education*, 19:6, 515-525.

Hammer, M.R., Bennett, M.J. and Wiseman, R. 2003. Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27(4): 421-443.

Jimenez Perez R. Cuenca Lopez, J. Mario Ferreras Listan, D. (2010), "Heritage education: Exploring the conceptions of teachers and administrators from the perspective of experimental and social science teaching". *Teaching and Teacher Education*, Vol.26(6), pp.1319-1331.

Joughin G. (2009) [Ed.]. *Assessment, learning and judgement in higher education*. London: Springer.

Lustig, M.W. and Koester, J. (2006). *Intercultural competence: Interpersonal communication across cultures*, 5th ed., Boston, MA: Pearson.

Mahon, J. (2006) "Under the invisibility cloak? Teacher understanding of cultural difference", *Intercultural Education*, 17:4, 391-405.

Meer N. and Modood T. (2011): "How does Interculturalism Contrast with Multiculturalism?", *Journal of Intercultural Studies*, <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/ethnicity/migrated/documents/interculturalism.pdf>

Morrice L., Shan H. and Spring A. (2017), "Migration, Adult Education and Learning", *Studies in the Education of Adults*, 49:2, pp. 129-135.

Nair et al., (2013). *Enhancing learning and teaching through feedback in social sciences*, Oxford: Chandos Publishing

Ogay T. and Edelmann D. (2016) 'Taking culture seriously': implications for intercultural education and training", *European Journal of Teacher Education*, 39:3, 388-400

Ohana Y. and Otten H. (2012). *Where do you Stand? Intercultural Learning and Political Education in Contemporary Europe*. Germany: VS Verlag.

Ortiz D., Huber Heim K., (2017), "From information to empowerment: teaching sustainable business development by enabling an experiential and participatory problem-solving process in the classroom", *International Journal of Management Education*, Vol. 15(2), pp.318-331.

Perry L.B. and Southwell L. (2011) "Developing intercultural understanding and skills: models and approaches", *Intercultural Education*, 22:6, 453-466.

Pinto S. (2018) "Intercultural competence in higher education: academics' perspectives", *On the Horizon*, Vol. 26 Issue: 2, pp.137-147.

Portera A. (2008) "Intercultural education in Europe: epistemological and semantic aspects", *Intercultural Education*, 19:6, 481-491.

Sharma P. and Hannafin M. J. (2007), "Scaffolding in technology-enhanced learning environments", *Interactive learning Environments*, 15:1, pp. 27-46.

Scudamore, R. (2013), "Engaging home and international students: a guide for new lecturers". Advance Higher Education <https://www.heacademy.ac.uk/knowledge-hub/engaging-home-and-international-students-guide-new-lecturers>

Taylor, D. C. M. Taylor and Hamdy, H. (2013) "Adult learning theories: Implications for learning and teaching in medical education: AMEE Guide No. 83", *Medical Teacher*, 35:11, e1561-e1572.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNESCO (2006), “UNESCO Guidelines on Intercultural Education”, section of education for peace and human rights, division for the promotion of quality education, education sector, pp. 1-43. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147878>

Wang Q. (2009), “Designing a web-based constructivist learning environment”. *Interactive Learning Environments*, 17:1, pp. 1-13.

Verkkosivustot

Northern Illinois University, Faculty Development and Instructional Design Center, “Instructional Scaffolding to Improve Learning”, pp. 1-6.

<https://medium.com/connect-intercultural-insights-for-global-citizens/empowering-european-teachers-with-intercultural-training-675eddd4e499>

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118783665.ieicc0188>

Ethics of intercultural training:

[https://www.sietarusa.org/Resources/Documents/EoEArticles/4EthicsinInterculturalTrainingPaige Martin.pdf](https://www.sietarusa.org/Resources/Documents/EoEArticles/4EthicsinInterculturalTrainingPaige%20Martin.pdf)

Bennett’s model and critique:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0147176786900052>

Global Network on Intercultural Competence: <https://icglobal.org/>

Moduuli 2

Kulttuurienväliset kompetenssit maahanmuuton kontekstissa

A. Lyhyt kuvaus

Maahanmuutto on tällä hetkellä keskeinen aihe nykyisessä poliittisessa keskustelussa Euroopan tasolla. Euroopan komission maaliskuussa 2019 poimitun datan mukaan 2,4 miljoonaa maahanmuuttajaa tuli EU:n alueelle EU:n ulkopuolisista maista vuonna 2017; 22,3 miljoonaa ihmistä (4,4 %) 512,4 miljoonasta EU:n alueella asuvasta ihmisestä ei ollut EU-maiden kansalaisia 1.1.2018; ja EU:n jäsenvaltiot myönsivät kansalaisuuden 825 000 ihmiselle tammikuussa 2017.⁴ Lisäksi sääntöjenvastaisia muuttoja rekisteröitiin neljä kertaa enemmän kuin vuonna 2017. Tässä moduulissa käsitellään kulttuurienvälisiä kompetensseja maahanmuuton kontekstissa.

Ensinnäkin tehdään tärkeä ero **vapaaehtoisen** ja **omaan tahtoon perustumattoman maahanmuuton (pakkomuuton)** ja **pakkosiirron** välillä keskittyen tämän päivän Euroopan kontekstiin. Tässä osassa tarkastellaan myös seuraavaa:

- Terminologia (pakkomuuttajat, taloudellisista syistä muuttavat, turvapaikanhakijat, pakolaiset jne.)
- Maahanmuuttoa, turvapaikkaoikeutta, Siirtolaisten salakuljetuksen vastainen EU:n toimintasuunnitelmaa jne. koskeva EU:n lainsäädäntö.
- Kansallinen lainsäädäntö keskittyen InterTrainE:n kumppanimaihin (Iso-Britannia, Kreikka, Italia, Suomi)

Seuraavaksi moduulissa annetaan kustakin edellä mainitusta maasta paikallista tietoa. Muista EU-maasta annetaan lyhyt katsaus ja asiaan liittyviä linkkejä.

Kun olemme tarkastelleet maahanmuuton nykyajan kontekstia EU:ssa ja yksittäisissä maissa, esittelemme ennakkoluulojen ja stereotyyppien käsitteet jälleen kerran ja

⁴ Data poimittu maaliskuussa 2019 - <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/1275.pdf>

katsomme, kuinka ne muovaavat asenteitamme maahanmuuttajia kohtaan luokkahuoneessa.

Seuraavaksi moduulissa pohditaan ”maahanmuuttajia” luokkana ja tarkastellaan heidän identiteettiensä, taustojensa ja henkilökohtaisten tarinoidensa moniulotteisuutta, esim.:

- Ketä ovat maahanmuuttajat? Mikä on heidän profiilinsa?
- Mitkä ovat tekijöitä, jotka vetävät tai työntävät heitä vastaanottavaan valtioon?
- Mikä on heidän tilanteensa nyt? Ovatko he kokeneet trauman, huolehtivatko he sukulaisistaan, onko heillä työpaikka, ovatko he perheensä pääasiallisia ansaitsijoita jne.
- Mitä ovat heidän osaamisalueensa? Ovatko he lukutaitoisia, ovatko he korkeasti koulutettuja mutta menettäneet ammattitaitonsa maahanmuuttajastatuksensa vuoksi? Tuntevatko he olonsa vieraantuneiksi tämän vuoksi?
- Erityisesti millainen on heidän kielitaitonsa ja miten se vaikuttaa heidän oppimiseensa?
- Mitkä ovat heidän perusteensa pyrkiä aikuiskoulutukseen?
- Mitkä ovat heidän roolinsa ja identiteettinsä maahanmuuttajaroolin ja -identiteetin lisäksi?

Nämä tiedot auttavat kouluttajia tutustumaan paremmin kulttuurienvälisen luokkiensa oppijoiden tyyppeihin ja moninaisuuteen.

Viimeiseksi moduulissa tehdään yhteenveto kulttuurienvälisistä kompetensseista maahanmuuton kontekstissa esimerkkitapausten ja tosielämän esimerkkien avulla. Niissä keskitytään luokan kokemuksiin kulttuurienvälisen viestinnän haasteista, esimerkiksi sanaton viestintä (proksemiikka, kinestiikka, haptiikka jne.), kohteliaisuus, konflikti, aikakäsitykset jne.

B. Tavoitteet

- Ymmärtää maahanmuuton vaikutus oppijoiden kulttuuriin ja identiteettiin
- Oppia maahanmuuton trendeistä Euroopassa
- Pohtia tässä valossa mahdollisia kulttuuristen erojen aiheuttamia konflikteja luokassa
- Selkiyttää stereotyyppien, ennakkoluulojen ja syrjinnän tarkoitus ja seuraukset
- Pohtia tässä valossa stereotyyppiä ja asenteita luokassa
- Kehittää aktiivisen kuuntelemisen, empatian ja vakuuttavuuden taitoja
- Kokea viestinnän epäonnistumisen vaara useilla tasoilla esimerkkitapausten avulla.

C. Oppimistulokset

Tämän moduulin suoritettuaan oppijoiden tulisi kehittää seuraavia taitoja:

- Kehittää tietoisuutta maahanmuuton eri kategorioista ja kokemuksista
- Kehittää ymmärrystä kuinka nämä kokemukset vaikuttavat oppijoiden elämään, asenteisiin ja käyttäytymiseen
- Hankkia paikallista tietoa maahanmuutosta, historiasta ja trendeistä EU-maissa
- Kehittää ymmärrystä eri kulttuurisista taustoista ja kuinka ne liittyvät ihmisten maahanmuuttokokemuksiin
- Kehittää tietoisuutta sovittelutaidoista konfliktinhallinnassa
- Tulla entistä tietoisemmaksi ennakkoluulojen ja stereotyyppien mekanismeista
- Kehittää tietoisuutta translanguagin-prosesseista luokassa (kielenoppiminen neuvottelun keinoin)
- Käyttää aktiivista kuuntelua, empatiaa ja vakuuttavuutta.

- Lujittaa edellisessä moduulissa opittuja kulttuurienvälisen viestinnän taitoja.

D. Aika ja kesto

Noin 7 lähiopetustuntia ja 7-8 työtuntia.

E. Kurssin sisältö

Kurssi koostuu seuraavista:

1. Teoriaosa:

- *Kalvot pdf-muodossa* – Maahanmuuton konteksti
- *Multimedia Power Point -esitykset* – tietoa ja linkkejä lyhyisiin teksteihin Ison-Britannian, Italian ja Suomen maahanmuuttotilanteen syväanalyysistä (InterTrainE-kumppanimaat)
- *Linkit* tärkeimpiin eurooppalaisiin tai kansallisiin sivustoihin muun Euroopan maahanmuuttotilanteesta
- *Lyhyet PDF-tekstit* – tietoa kulttuurienvälisistä kompetensseista ja niiden pääperiaatteet maahanmuuton kontekstissa
- *Suositusluettelo* monikulttuurisen luokan hallinnasta (aikuiskoulutus)

2. Käytännön osa:

- *Käytännön esimerkkejä* peleistä, roolipeleistä ja muita tehtävistä
- *Videoita* tosielämän esimerkitapauksista monikulttuurisen luokan hallinnasta (aikuiskoulutus)
- *Harjoitusesimerkkejä* kulttuurienvälisen kompetenssin kehittämisestä keskittyen vasta saapuneisiin maahanmuuttajiin.

3. Moduulin yleiskatsaus

- Aiheiden yhteenveto
- Tärkeimpien oppimistulosten katsaus

4. Lyhyt loppukoe

- Monivalintakoe
- Interaktiiviset pelit

Testituloksen on oltava vähintään 70 %, jotta moduuli katsotaan suoritetuksi.

F. Moduulin 2 ohjeellinen lähdeluettelo

Barbulescu, R. (2017.) Still a Beacon of Human Rights? Considerations on the EU Response to the Refugee Crisis in the Mediterranean, *Mediterranean Politics*, 22:2, 301-308.

Barbulescu, R. (2019). *Migrant integration in a changing Europe : immigrants, European citizens, and co-ethnics in Italy and Spain*. Notre Dame : University of Notre Dame Press, 2019.

Bloch, A. and McKay, S. (2016). *Living on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City*. Policy Press.

Budach, G. (2014). "Educational Trajectories at the Crossroads: The Making and Unmaking of Multilingual Communities of Learners." *Multilingua* 33 (5–6): 525–549.

Caldwell, C. (2009). "Reflections on the Revolution in Europe: Immigration, Islam, and the West" in Castles, Stephen, and Mark J. Miller. *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. (4th edition). New York: The Guilford Press.

Conteh, J. (2017). "Translanguaging as Pedagogy – A Critical Review." in Creese, A. and Blackledge, A. (eds) *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity*. London: Routledge.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Deaux, K. (2006). *To Be An Immigrant*. New York: Russell Sage Foundation.

Hasselberg, I. (2016). *Enduring Uncertainty: Deportation, Punishment and Everyday Life*. Berghahn. 2016.

Munro, G. (2017). *Transnationalism, Diaspora and Migrants from the Former Yugoslavia in Britain*. Routledge.

Phipps A. (2013) Intercultural ethics: questions of methods in language and intercultural communication. *Language and Intercultural Communication*, 13:1, 10-26.

Phipps, A. and Kay, R. (2014) Languages in migratory settings: place, politics and aesthetics. *Language and Intercultural Communication*, 14(3), pp. 273-286.

Sharples, R. (2017) Local practice, translocal people: conflicting identities in the multilingual classroom. *Language and Education*, 31:2, 169-183

Singh, P. & Doherty, C. (2004). "Global Cultural Flows and Pedagogic Dilemmas: Teaching in the Global University Contact Zone." *TESOL Quarterly* 38 (1): 9–42.

Wallace, C. 2011. "A School of Immigrants: How New Arrivals Become Pupils in a Multilingual London School." *Language and Intercultural Communication* 11 (2): 97–112.

+ lisää maakohtaisia lähteitä

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Moduuli 3

Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa

A. Lyhyt kuvaus

Aikuiskoulutuksen tavoitteena on kannustaa aikuisia hankkimaan tarvittavat tiedot ja kehittämään taitoja työllistyäkseen ja voimaannuttaa heitä ”ryhtymään vastuullisesti muovaamaan omaa elämäänsä tai yhteisönsä elämää taloudellisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti”.⁵ Aikuiskoulutus on keskeisen tärkeää kestävyden, kilpailukyvyyn ja työmarkkinakelpoisuuden, sosiaalisen osallisuuden, aktiivisen kansalaisuuden ja henkilökohtaisen kehityksen kannalta. Kaikille kansalaisille tulisi siksi taata pääsy elinikäiseen oppimiseen. Mahdollisuudet aikuiskoulutukseen pääsemiseen, aikuiskoulutuksen saatavuuteen ja sosiaaliseen osallistumiseen eivät kuitenkaan ole nykyisin kaikille samat. Kaikkialla Euroopassa haasteena on tarjota mahdollisuuksia kaikille, etenkin huono-osaisille ryhmille, kuten vammaisille, ikääntyneille, maahanmuuttajille ja etnisille vähemmistöille.

Samaan aikaan liikkuvuuden kasvu Euroopassa muuttaa yhteiskuntia ja kulttuureja, muodostaa maahanmuuttajayhteisöjä ja kehittää monikansallisia identiteettejä. Eurooppaan saapuvien maahanmuuttajien määrän kasvaessa nopeasti on yhtä tärkeämpää, että heidät saadaan kotoutettua ja osallistettua eurooppalaisiin yhteiskuntiin. Kun muistetaan, että kotouttaminen ei ole vain maahanmuuttajan vastuulla (ks. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Pakolaisten kotouttaminen EU:hun” 2016/C 264/03), EU:n yhteiskuntien alati kasvava monikulttuurinen luonne osoittaa tarvetta ottaa käyttöön kulttuurienvälisiä koulutusohjelmia, joissa monimuotoisuus tunnustetaan ja sitä tuetaan tehokkaasti, edistetään hyväksyntää ja kunnioitusta sekä ehkäistään rasismia ja muukalaispelkoa. Nykyaikaisen koulutuksen haasteena (ja mahdollisuutena) on

⁵ Moduuli 5: Aikuiskoulutus maahanmuuttajanaishille / etnisistä ryhmistä tuleville naisille, EU-projekti: Aikuiskoulutus marginalisoiduille ja huono-osaisille kansalaisille 510658-LLP-1-2010-1-GR-GRUNDTVIG-GMP

monimuotoisuus ja koulutusympäristön kulttuurisen heterogeenisuuden kasvu. Tässä kontekstissa opettajien ja kouluttajien valmiudet soveltaa kulttuurienvälisen koulutuksen periaatteita näyttävät vahvasti liittyvän heidän kulttuurienväliseen kompetenssiinsa.

Moduuli ”Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa” on suunniteltu aikuiskouluttajille, jotka haluavat täydentää tai syventää tietojaan ja taitojaan aikuisten maahanmuuttajien (esim. opiskelijat tai harjoittelijat) opettamisesta eri aihealueilla, sekä kehittää uusia resursseja, joita he voivat myöhemmin käyttää tietyissä yhteyksissä ja tasoilla. Tämän moduulin tarkoituksena on tarjota aikuiskouluttajille työkaluja organisoida maahanmuuttajaoppijoille koulutustehtäviä ja valita heille sopivia opetustekniikoita.

B. Tavoitteet

Tämän moduulin toisiinsa liittyvät tavoitteet ovat seuraavat:

- kehittää laaja teoriapohja soveltavaa aikuiskoulutusta kulttuurienvälisissä konteksteissa koskevan uusimman tutkimuksen ja siihen liittyvien tieteenhaarojen pohjalta;
- pohtia ja kehittää edelleen aikuiskouluttajien ymmärrystä kulttuurienvälisen koulutuksen periaatteisiin pohjautuvan aikuisoppimisen ja -opetuksen teorian ja käytännön näkökohdista;
- kehittää entistä paremmat tiedot ja taidot kokemuksellisesta oppimisesta aikuiskoulutuksessa.

C. Oppimistulokset

Tämän moduulin jälkeen oppijat osaavat:

- organisoida koulutustehtäviä ja valita sopivat opetustekniikat niiden toteuttamiseen,
- luoda luokkaan kiinnostavan interaktiivisen oppimisympäristön,

- valita ja käyttää tarvittavia koulutusmateriaaleja ja -laitteita,
- käyttää oppimistuloksia korostavia arviointitekniikoita,
- viestiä ja tehdä yhteistyötä tehokkaasti tiimiympäristössä yhteisen oppimisen hyödyt tunnistaen.
- soveltaa ryhmädynamiikan ja kokemuksellisen oppimisen periaatteita.

D. Aika ja kesto

Riippuen ryhmän tasosta noin 7 lähiopetustuntia ja 7-8 työtuntia.

E. Opetus ja oppiminen -moduulin menetelmät/lähestymistavat

Tämä koulutusmenetelmän perustana on verkkoalusta, joka on tähän tarkoitukseen luotu-projektiverkkosivustolle. Osallistujat kirjautuvat sivustolle henkilökohtaisen käyttäjänimen ja salasanan avulla. Koulutustehtävät suoritetaan lataamalla didaktiset materiaalit, jotka on tehty ja asetettu alustalle strukturoituun ja intuitiiviseen polkuun, joka osallistaa, motivoi ja kannustaa osallistujia soveltamaan aiempaa tietoa, tarjoaa heille asiakirjoja ja tietoa heidän mahdollisuuksiensa ja käytettävissä olevien työkalujen mukaan, antaa tukea ja palautetta ja valvoo jatkuvasti aiheiden oppimistasoa.

Alustan käyttämiseen annetaan selkeät ohjeet sekä apujärjestelmä, jonka avulla voidaan ratkaista sisällön lataamiseen ja itsearviointityökalujen käyttöön liittyviä ongelmia. Tässä menetelmässä kouluttaja rooli on koulutettavien koulutuspolun valvonta, epäilyjen ja kysymysten ratkaisu sekä arvioinnin korjaus, mikäli tarpeen.

Aikuiskoulutukset käytäntöihin kulttuurienvälisessä kontekstissa on useita teorioita ja eri menetelmiä, joita ammattilaiset, tässä tapauksessa aikuiskouluttaja tai akateeminen henkilökunta, voi käyttää neuvoakseen ja auttaakseen opiskelijaa. Siitä huolimatta tämän moduulin tarkoituksena ei ole esittää yksityiskohtaisesti eri teorioita eri puolilta maailmaa,

vaan perustaidot ja tekniikat, joita kullakin kouluttajalla tai maahanmuuttajien aikuiskoulutuksen parissa työskentelevällä akateemisella henkilökunnalla tulisi olla.

Ehdotetut materiaalit (ks. jäljempänä) antavat yleisen käsityksen aikuiskoulutuksen muutamista perusteorioista, lähestymistavoista ja menetelmistä.

F. Moduulin sisältö ja materiaalit

1. Lähestymistavat ja menetelmät

Aikuiskoulutus edellyttää eri opetusmenetelmien ja -tekniikoiden käyttöä. Menetelmät voidaan luokitella kolmeen yleiseen luokkaan:

- a) Esittämismenetelmät (nopea ja kattava tiedonjako – vaikeus herättää oppijoiden kriittistä ajattelua ja tuoda esiin opettavien asioiden tarkoituksenmukaisuutta toiseen sisältöön tai tietoon nähden – passiivisten oppijoiden vaara).
- b) Ohjemenetelmät (kouluttaja organisoii oppimisen tarjoamalla tehtäviä, jotka ohjataan kohti määritettyjen tavoitteiden saavuttamista – reflektoinnin ja kriittisen ajattelun harjaannuttaminen).
- c) Tutkimusmenetelmät (auttaa oppijoita noudattamaan älyllisen ja psyykkisen tutkimisen prosessia – turvallisuus – käytännön harjoittelu – oppimisen siirtäminen – ei edistä viestintää eikä sosiaalisia suhteita).

Jotkin näistä menetelmäluokista epäilemättä edistävät oppijoiden aktiivista osallistumista, mikä on yksi aikuiskoulutuksen perustavoitteita. Jotkin näistä ovat:

- a) osallistavat menetelmät, jotka kehittävät kouluttajan ja oppijoiden välistä vuorovaikutusta,
- b) heuristiset menetelmät, joilla kouluttajat kehittävät tehtäviä ja tiedon löytymistä,
- c) kysymysmenetelmät, jotka auttavat oppijoita löytämään, mitä kouluttajat haluavat opettaa
- d) aktiiviset menetelmät, jotka yhdistävät toiminnan ja pohdiskelun, ja
- d) tutkimus- ja sovellusmenetelmät.

Näiden menetelmien käyttö riippuu opetettavan sisällön luonteesta, opetustilanteesta ja oppijoiden ryhmästä. Niiden yhdistelmä voi osoittautua tehokkaaksi, koska se stimuloi aikuisoppijoiden motivaatiota välttämällä yksitoikkoisuutta. Näiden menetelmien toteutusta tukevat koulutustekniikat kirjallisuuden mukaan:

- Rikastetut esitelmät
- Kysymykset ja vastaukset – keskustelu
- Aivoriihi
- Ryhmätyöskentely
- Esimerkkitapaukset
- Roolipeli
- Asiantuntijoiden haastattelu

2. Kokemukselliset oppimismenetelmät

Kokemuksellisen opetuksen perusajatukset ovat peräisin 1800-luvulta filosofi ja pedagogi John Deweyltä. Hänen teorioidensa mukaan kunkin ihmisen ajatteluun vaikuttaa voimakkaasti ympäristö, jonka kanssa hän on jatkuvassa vaikutuksessa. Kokemus määrittää ajattelutavan. Deweyn mukaan kaikki kokemukset eivät kuitenkaan ole kasvatuksellisia. Päinvastoin, jotkin niistä johtavat haitalliseen oppimiseen, esim. silloin kun kokemusten vaikutus on kokemusten kertymisen pysäyttävä tai vääristävä. Tästä syystä opettajan on huolellisesti valittava ne kokemukset, joita hän pitää oppijoille sopivina. Deweyn filosofian mukaan kokemuksen on täytettävä kaksi vaatimusta ollakseen kasvatuksellinen. Ensimmäistä hän kutsuu ”jatkuvuudeksi”. Jotta yksilön opetuksen tulos on positiivinen, kokemuksen on oltava miellyttävä ja sen tulee vaikuttaa tuleviin kokemuksiin. Toinen vaatimus on ”vuorovaikutusten tuotanto”. Kokemus on yksilön muovaamisen lisäksi myös sosiaalinen kokemus. Siksi kokemuksessa on oltava tekijöitä, jotka mahdollistavat myönteisen ja rakentavan vuorovaikutuksen siinä ryhmässä, jossa se toteutetaan.

Kokemukselliseen oppimiseen ovat vaikuttaneet myös psykologi ja pedagogi Jean Piaget’n teoriat. Piaget’n mukaan kokemus ei aina ole oppimisen lähde. Erityisesti aikuisten

keskuudessa kognitiivinen konflikti voi ilmetä, kun uudet näkökulmat ja teorit tyyppillisesti ovat ristiriidassa aiemmin opitun kanssa. Tästä syystä on joskus vaikea saada oppija hyväksymään konflikti, joka voi johtaa uuteen tietoon. Päinvastoin tieto opitaan täysin vasta, kun se täyttää aukon, joka on mielletty tarpeelliseksi ongelman ratkaisemiseksi, jotta voidaan toimia. Oppiminen tapahtuu nopeasti ja spontaanisti, kun se mielletään tarpeelliseksi tarpeen ratkaisemiseksi tai tyydyttävän tilanteen parantamiseksi. Tästä syystä koulutuskokemus on sitä tehokkaampi mitä paremmin se on luotu ratkaisemaan oppijan kohtaama oikea ongelma.

Saksalainen psykologi Kurt Lewin esittää myös kysymyksen, miten kokemuksesta tulee kasvatuksellinen yksilölle.⁶ Koettuaan maanpaon Natsi-Saksasta hän tietää huomauttaa, että yksinkertainen teoreettinen tieto ei johda stereotyyppien tai ennakkoluulojen muuttumiseen. Se muokkaa yksilön kognitiivisia rakenteita äärimmäisen harvoin. Yksinkertainen teoreettinen tieto ei siksi muuta virheellistä käsitystä. Sen sijaan yksilön sosiaalisen käsityksen muutos voi muokata käsitystä ennakkoluuloista. Suoran kokemuksen rooli on ratkaisevan tärkeä käytöksen ja mielipiteiden muuttamisessa.

Näiden havaintojen perusteella Lewin kehitti oppimisryhmämenetelmän (käytössä edelleen aikuisopetuksessa) ja tutkimus-toiminta-oppimismallin. Ne kehitettiin laboratorioissa, joissa tieto syntyy toiminnasta jatkuvalla kokemusten uudelleen työstämisellä teoreettisella tasolla.

Kokemuksellisen oppimisen teoriapohjan loi David Kolb, jonka ”oppimissyklin” teoria pohjautuu laajasti aiempien tutkijoiden ajatuksille (Kolb, 1984). Kolbin teorian mukaan oppimisen rakenne on ympyrän muotoinen, ja koostuu neljästä vaiheesta:

1. Konkreettinen kokemus
2. Refleктоiva havainto

⁶ Katso A Toolkit For Migrants Inclusion, EU project: REMINT - Refugees and Migrants Inclusion Toolkit 2017-1-IT01-KA202-006177 https://eeli.edu.gr/wp-content/uploads/2019/07/handbook_final-version-no-sweden.pdf

3. Abstrakti käsitteellistäminen
4. Aktiivinen tutkiminen

Kokemuksellisten menetelmien käyttö on erityisen hyödyllistä ja tehokasta heterogeenisessä oppijaryhmässä, jollaisia poliittisten pakolaisten, maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden luokat yleensä ovat, sillä menetelmien perustana on opiskelijan keskeisyys oppimisprosessissa, hänen sisäisen itsenäisyytensä kehityksessä ja hänen erityiskykynsä täydessä kunnioituksessa. Kokemuksellisten menetelmien tärkein ominaisuus on kunkin yksilön erityisiin ja henkilökohtaisiin taitoihin perustuva oppiminen, riippumatta heidän koulutustasostaan tai saamastaan muodollisesta koulutuksesta. Tämä ominaisuus tekee niistä erityisen tehokkaita sellaisten luokkien opetuksessa, joiden koulutustaso on heterogeeninen. Lisäksi kokemukselliset menetelmät perustuvat ryhmätööhön, mikä edistää sosiaalisten ja emotionaalisten siteiden syntymistä ryhmän sisällä, ja helpottaa hyvin erilaisista sosiaalisista ja kulttuurisista malleista tulevien yksilöiden välistä vuorovaikutusta.

Lisäksi kokemukselliset menetelmät ovat erityisen tehokkaita kehittämään käytännön kielitaitoa, joka on tarpeellinen pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien sosiaalisen ja ammatillisen osallisuuden kannalta. Ne myös tukevat opetusta lisäämällä kiinnostusta ja motivaatiota luokassa, jolloin oppitunneilla kehittyy rento ja miellyttävä ilmapiiri sekä oppijoille että opettajille.

3. Esimerkkitapaukset/esimerkit

Monet opiskelijat ovat enemmän induktiivisia kuin deduktiivisia päättelijöitä, mikä tarkoittaa, että he oppivat paremmin esimerkkien kuin peruseriaatteista alkavan loogisesta kehityksen avulla. Esimerkkitapausten käyttö voi siten olla hyvin tehokas luokahuonetekniikka. Esimerkkitapauksia on käytetty pitkään business- ja lakiopinnoissa, lääketieteessä ja sosiaalitieteissä, mutta niitä voidaan käyttää millä tahansa alalla, kun ohjaajat haluavat oppijoiden tarkastelevan, kuinka se, mitä he ovat oppineet, pätee

tosielämän tilanteissa. Esimerkkitapaukset voivat olla eri tyyppisiä, yksinkertaisesta ”Mitä tekisit tässä tilanteessa?” -kysymyksestä yksityiskohtaiseen tilannekuvaukseen lisätietojen kera analysoitavaksi. Riippuu kurssitavoitteista, kannattaako käyttää yksinkertaista skenaariotyyppistä vai monimutkaista ja yksityiskohtaista esimerkkitapausta.

Esimerkkitapausten avulla opettamisen suuri hyöty on se, että opiskelijat osallistuvat aktiivisesti periaatteiden päättelämiseen yleistämällä esimerkeistä. Se kehittää seuraavia taitoja:

- Ongelmanratkaisu
- Analyttiset työkalut, kvantitatiiviset ja/tai kvalitatiiviset esimerkkitapauksesta riippuen
- Päätöksenteko monimutkaisissa tilanteissa
- Monitulkintaisuuden kanssa pärjääminen

4. Ryhmädynamiikka/työ

”Yksikään ihminen ei ole saari” (Donne). Lähes kaikki elämämme toiminta – työ, oppiminen, palvonta, rentoutuminen, leikki ja jopa nukkuminen – tapahtuu ennemminkin ryhmissä kuin eristäytyneenä muista. Tämä korostaa ryhmien tärkeyttä ja niistä koituvia hyötyjä. Mm. aikuiskouluttajat työskentelevät ryhmien kanssa ja käyttävät ryhmädynamiikkaa olennaisena osana työtä. Ryhmätyö on vaikuttanut kulttuurimme kehitykseen ja vaikuttaa edelleen, ja se on tärkeä väline toimivien sosiaalisten suhteiden tukemisessa. Sekä henkilökohtaiset että sosiaaliset suhteet muotoutuvat, kun ryhmän jäsenet säännöllisesti oppivat havaitsemaan ja arvostamaan heitä ympäröiviä ihmisiä ja nauttimaan toistensa saavutuksista. Tunnetaso ilmenee tietoisuudessa entistä enemmän, ryhmän jäsenet lähenevät toisiaan ja vahvistavat siteitä, jotka auttavat luovan työn tekemisessä (ks. Morenon sosiaalisen atomien korjaustyö).

Jos käytössä olisi vain yksi sana, miten kuvailisit aktiviteetteja, prosesseja, toimintoja ja muutoksia, jotka ilmenevät sosiaalisissa ryhmissä? Mikä sana kuvaa ihmisten keskinäistä

riippuvuutta ryhmissä? Ja mikä sana summaa ryhmän kapasiteetin edistää sosiaalista kanssakäymistä, luoda kaavanmukaisia keskinäisiä suhteita sen jäsenten välille, sitoa jäsenet yhteen yksikön muodostamiseksi ja saavuttaa tavoitteensa? Kurt Lewin (1935) valitsi sanan dynamiikka. Ryhmät ovat tyypillisesti ennemminkin voimakkaita kuin heikkoja, aktiivisia kuin passiivisia, muuttuvia kuin staattisia ja katalysoivia kuin konkretisoivia. Lewin käyttää termiä ryhmädynamiikka korostamaan näiden sosiaalisten prosessien voimakasta vaikutusta ryhmän jäseniin, kuvaamaan tapaa, jolla ryhmät ja yksilöt toimivat ja reagoivat muuttuviin olosuhteisiin. Mutta Lewin myös käytti tätä fraasia kuvaamaan tieteenalaa, joka tutkii näitä dynamiikkoja.

Lewinin ryhmädynamiikan kenttäteoria oletti, että ryhmät ovat enemmän kuin osiensa summa. Kenttäteoria perustuu vuorovaikutuksen periaatteelle, jossa oletetaan, että ihmisten käyttäytymisen ryhmissä määrää henkilön ja ympäristön vuorovaikutus. Kaava $B = f(P, E)$ on tämän oletuksen yhteenveto. Ryhmän kontekstissa tämä kaava esittää, että ryhmän jäsenten käyttäytyminen (B) on heidän henkilökohtaisten piirteidensä (P) toiminto (f) yhdessä ympäristötekijöiden (E) kanssa, joihin kuuluvat ryhmän ominaisuudet, ryhmän jäsenet ja tilanne. Lewinin mukaan aina, kun ryhmä syntyy, siitä tulee yhtenäinen järjestelmä, jolla on muotoutuvia ominaisuuksia, joita ei voida täysin ymmärtää yksittäin tutkimalla.

Holistinen käsitys ryhmistä kannusti tutkijoita tutkimaan, kuinka ryhmä yksikkönä muuttuu ajan myötä. Jotkut ryhmät ovat niin vakaita, että niiden perusprosessit ja rakenteet pysyvät muuttumattomina päiviä, viikkoja tai jopa vuosia, mutta sellaiset ryhmät ovat harvinaisia. Yleensä ryhmäilmiöitä tutkittaessa havaitsemme kolme päävaihetta, jotka ryhmä käy läpi, ja jotka kaikkien ryhmänjohtajien tulisi pitää mielessä, olipa kyseessä psykodraaman ohjaaja, kouluttaja tai muu:

Vaiheet, jotka ryhmä käy läpi kehitysprosessissaan:

- Alkuvaihe: orientaatio – epäröivä osallistuminen – merkityksen etsiminen – riippuvuus.
- Toinen vaihe: konflikti – dominointi – kapinointi.

- Kolmas vaihe: yhteenkuuluvuuden kehittyminen.

Nämä vaiheet vastaavat tiimin muodotumisen vaiheita (muotoutuminen (forming), kuohunta (storming), normiutuminen (norming), kypsä toiminta (performing)).

G. Opijoiden arviointi

Moduuli on suunniteltu antamaan osallistujille selkeä käsitys tarkoitettujen oppimistulosten saavuttamisen tasosta. Kussakin tehtävässä esitellään valittujen teorioiden tietty näkökulma; menetelmät; ”Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa” -moduulin tehtävät. Moduulin lopussa aikuiskouluttajia pyydetään vastaamaan kysymyssarjaan, joka kuvastaa keskeisten käsitteiden ymmärryksen tasoa. Aikuiskouluttajia pyydetään arvioimaan oppimistaan monivalintatestillä. Heidän tulee tehdä testi kunkin moduulin jälkeen. Tuloksen on oltava vähintään 70 %.

H. Moduulin 3 ohjeellinen lähdeluettelo

Aikuiskoulutuksesta:

Athanasiou, A., Baldoukas, A., Panaoura, R. (2014). Handbook for Adult Teaching Staff, Frederic University Publication, Nicosia.

http://www.moec.gov.cy/aethee/synedria/2014_teliko/2014_06_26_handbook_english.pdf

Brookfield, S. D. (2003). Pedagogy and andragogy. In A. DiStefano, K. Rudestam, R. Silverman & S. Taira (Eds.), *Encyclopedia of distributed learning*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Coare, P. and Johnston, R. (2003). Adult Learning, Citizenship and Community Voices, NIACE, Leicester.

Corley, M. (2011). Adult Learning Theories. CALPRO Fact Sheet No. 5, American Research Institutes. https://lincs.ed.gov/sites/default/files/11_%20TEAL_Adult_Learning_Theory.pdf

English, L. (2005) *International Encyclopedia of Adult Education*. London: Palgrave Macmillan.

Jarvis, P. (1985) *The sociology of Adults and continuing education*. Beckenham: Croom Helm

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Englewood Cliffs: Prentice Hall/Cambridge

Knowles, M. S., et al. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult education*. San Francisco: Jossey-Bass.

Moser, H. et al (2012). "Opening Doors to Adult Education for Migrants". Learning Community Project Partnership, Graz. https://www.bgz-berlin.de/files/r18_opening_doors_to_adult_education_for_migrants_hohe_aufloesung.pdf

Symeou, L. & Karagiorgi, Y. (2018) "Culturally aware but not yet ready to teach the "others": Reflections on a Roma education teacher training programme", *Journal for Multicultural Education*, Vol. 12 Issue: 4, pp.314-329,.

Sheared, V. & Johnson-Bailey, J. (2010). *The hand- book of race and adult education: A resource for dialogue on racism*. San Francisco: Wiley & Sons.

Unknown author (2016). Adult Training Methodology and Techniques. Olympic Training and Consulting. http://www.mediation-time.eu/images/TIME_O5_Trainer_Course_Module_2.pdf

Kokemuksellisista oppimiskeinoista:

Girvan, C., Conneely, C., & Tangney, B. (2016). "Extending experiential learning in teacher professional development". *Teaching and Teacher Education* 58, pp. 129-139.

Kolb, D (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J.

Martin, A., Franc, D. (2004). *Outdoor and Experiential Learning. An Holistic and Creative Approach to Programme Design*. Routledge.

Ryhmädynamiikasta:

Lewin, K. (1935). *A Dynamic Theory of Personality*. NY, US: McGraw- Hill

Moreno, L.J. (1952). A Note on Sociometry and Group Dynamics. *Sociometry*, 15, 3/4, 364-366.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Moduuli 4:

Vaikutus ja maailmankansalaisuus

A. Lyhyt kuvaus

Kuten edellisissä moduuleissa olemme nähneet, Eurooppaan saapuvien maahanmuuttajien määrän kasvaessa nopeasti on yhtä tärkeämpää, että heidät saadaan kotoutettua ja osallistettua eurooppalaisiin yhteiskuntiin. Jotta maahanmuuttajien kotouttaminen onnistuu, on tärkeää ymmärtää yleisellä tasolla maahanmuuton tyyppisiä ja heidän kulttuurisia taustojaan, jotta voidaan valita heidän tarpeisiinsa sopivat resurssit ja koulutusmenetelmät. Kulttuurienvälisen koulutuksen avulla kouluttajat voivat edistää entistä parempaa kotoutumista, jonka näemme kaksisuuntaisena prosessina kohti maailmankansalaisuutta, mikä tarkoittaa entistä osallistavampien yhteiskuntien ja tasa-arvoisen kansalaisuuden luomista.

Tämän koulutuksen eri moduulit tarjoavat maahanmuuttajien kouluttajille resursseja, työkaluja ja tekniikoita, joita he voivat käyttää opetuksessa ja maahanmuuttajaoppijoiden kanssa työskennellessä. Moduuli 4 sisältää yleiskatsauksen lisäksi pohdintaa siitä, mitä kursilla on opittu, sekä oppijoiden itsereflektointia ja itsearviointia, joka sijoitetaan maailmankansalaisuuden laajempaan kontekstiin.

Moduulissa 1 käsitellään peruskäsitteitä, -periaatteita ja teoreettista taustaa, joita aikuisten maahanmuuttajien kouluttajien kulttuurienvälisessä koulutuksessa tarvitaan. Moduulin keskeiset käsitteet ovat kulttuurinen sopeutuminen, kotouttaminen, vieraanvaraisuus, kulttuurienväliset viestintämallit ja kritiikki, aikuiskoulutuksen teoriat ja kulttuurienvälisen koulutuksen teoriat.

Moduulissa 2 annetaan kustakin kumppanimaasta paikallista tietoa. Kun maahanmuuton nykyajan kontekstia on tarkasteltu EU:ssa ja yksittäisissä maissa, esitellään ennakkoluulojen

ja stereotyyppien käsitteet ja katsotaan, kuinka ne muovaavat asenteitamme maahanmuuttajia kohtaan luokkahuoneessa. Moduulissa pohditaan myös ”maahanmuuttajia” luokkana ja tarkastellaan heidän identiteettiänsä, taustojensa ja henkilökohtaisten tarinoidensa moniulotteisuutta. Moduulissa käsitellään esimerkkeinä luokan kokemuksia kulttuurienvälisen viestinnän haasteista, esimerkiksi sanaton viestintä (proksemiikka, kinestiikka, haptiikka jne.), kohteliaisuus, konflikti, aikakäsitykset jne.

Moduuli 3 ”Aikuiskoulutuksen käytännöt kulttuurienvälisessä kontekstissa” on suunniteltu aikuiskouluttajille, jotka haluavat täydentää tai syventää tietojansa ja taitojaan aikuisten maahanmuuttajien (esim. opiskelijat tai harjoittelijat) opettamisesta eri aihealueilla, sekä kehittää uusia resursseja, joita he voivat myöhemmin käyttää tietyissä yhteyksissä ja tasoilla. Tämän moduulin tarkoituksena on tarjota aikuiskouluttajille työkaluja organisoida maahanmuuttajaoppijoille koulutustehtäviä ja valita heille sopivia opetustekniikoita.

Moduulissa 4 pohdimme, mitä kurssin aikana on opittu ja miten kaikki nämä tekijät, lähestymistavat ja koulutus vaikuttavat kouluttajien ja maahanmuuttajien ammatilliseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen. Seuraavia aiheita käsitellään:

- Miten entistä paremmat tiedot aikuiskoulutuksesta sekä käytännössä että teoriassa ovat auttaneet kouluttajia löytämään entistä parempia lähestymistapoja maahanmuuttajien opetukseen?
- Miten entistä paremmat tiedot kulttuurienvälisestä koulutuksesta ja sen käsitteistä auttavat kouluttajia tukemaan ja opettamaan aikuisia maahanmuuttajia entistä paremmin?
- Miten kulttuurisia taustoja, erilaisia kulttuurisia aikakäsityksiä, arvokkuutta jne. koskeva tieto on auttanut kouluttajia ymmärtämään ja opettamaan aikuisia maahanmuuttajia entistä paremmin?
- Miten kurssi on kehittänyt maahanmuuttajien kouluttajien ammatillisia taitoja?
- Miten kurssin on auttanut kouluttajia omien käytäntöjensä itsearvioinnissa ja henkilökohtaisessa kehityksessä?

- Miten kurssi vaikuttaa maahanmuuttajien elämään, kun he saavat enemmän tukea kouluttajilta?
- Mikä on kurssin arvo?

Moduuli esittelee myös **maailmankansalaisuuden** ja **globaalikasvatuksen** käsitteet ja pohtii, kuinka maahanmuuttajat voivat paremmin elää entistä osallistavammassa yhteisöissä tämän koulutuksen avulla.

B. Tavoitteet

Tämän moduulin tavoitteena kehittää kouluttajien ymmärrystä kulttuurienvälisen koulutuksen vaikutuksesta kokonaisuutena ja maailmankansalaisuudesta ja globaalikasvatuksesta. Moduulin tavoitteet ovat:

- Tarjota yleiskatsaus kulttuurienvälisen koulutuksen ja aikuisopetuksen teorioihin ja trendeihin, jotka on käsitelty kurssilla.
- Tarjota maailmankansalaisuuden ja globaalikasvatuksen teoria ja pohdintaa.
- Havainnollistaa, miten kurssi edistää kehitystä kohti osallistavia yhteisöjä ja maailmankansalaisuutta.
- Havainnollistaa kulttuurienvälisen aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisen kompetenssin henkilökohtainen ja sosiaalinen vaikutus.
- Eryteisesti havainnollistaa kurssin vaikutus kouluttajiin ja aikuisiin maahanmuuttajiin (miten välttää etnosentrismia, miten ymmärtää kulttuurista taustaa, miten kehittää kiinnostavia oppimisympäristöjä, millaisia tekniikoita käyttää aikuisten maahanmuuttajien kanssa, miten parantaa viestintää ja ryhmädynamiikkaa jne.).
- Tarjota entistä laajempaa tietoa kurssin vaikutuksista maahanmuuttajien elämään (enemmän tukea, enemmän motivaatiota jne.).
- Näyttää, kuinka opittuja tietoja, työkaluja ja tekniikoita voidaan jakaa toisten kouluttajien ja maahanmuuttajien hyödyksi tulevaisuudessa.

C. Oppimistulokset

Tämän moduulin jälkeen oppijoiden odotetaan hallitsevan seuraavat asiat:

- Osoittaa kurssilla opittujen tärkeimpien aikuisoppimisen ja kulttuurienvälisen koulutuksen teorioiden ja käsitteiden kriittistä ymmärrystä
- Osoittaa aikuisten maahanmuuttajien kanssa työskenneltäessä ja heidän opetuksessaan käytettävien menetelmien ja resurssien ymmärrystä
- Osoittaa maailmankansalaisuuden ja globaalikasvatuksen teorian tuntemusta ja ymmärrystä siitä, miten kurssi edistää pyrkimystä kohti osallistavia yhteisöjä ja maailmankansalaisuutta
- Osoittaa tietoisuutta aikuisten maahanmuuttajien koulutuksen haasteista ja moniulotteisuudesta ja kouluttajan tarvitsemista taidoista ja tiedoista
- Osoittaa kriittistä ymmärrystä kurssin vaikutuksesta kouluttajien tai maahanmuuttajien ammatilliseen kehitykseen
- Ymmärtää tavat, joilla tieto ja työkalut voidaan jakaa toisille kouluttajille ja maahanmuuttajille

D. Aika ja kesto

Riippuen oppijoiden tasosta, tämä moduuli vaatii 7 lähiopetustuntia ja 7-7 työtuntia.

E. Oppimissisältö

1. Henkilökohtainen vaikutus

Tämän koulutuksen moduulit sisältävät perusteelliset johdannon ja materiaalit kulttuurienvälisestä koulutuksesta ja aikuiskoulutuksesta UNESCO:n kulttuurienvälisestä koulutusta koskevien ohjeiden (2006) mukaisesti. UNESCO:n ohjeiden mukaisesti koulutus tarjoaa kouluttajille ”kulttuurista tietoutta, asenteita ja taitoja, joiden avulla he voivat

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

vaikuttaa yksilöiden väliseen kunnioitukseen, ymmärrykseen ja solidaarisuuteen, eettisiin, sosiaalisiin, kulttuurisiin ja uskonnollisiin ryhmiin ja kansakuntiin” (2006). Siksi tämä koulutus antaa maahanmuuttajia opettaville kouluttajille ennen kaikkea entistä paremman kulttuurisen kompetenssin ja tietoa siitä, kuinka moniulotteinen asia maahanmuutto on ja kuinka tärkeää on huomioida maahanmuuttajien erityistarpeet. Kurssin aikana näemme, kuinka aikuiskoulutus on räätälöitävä maahanmuuttajille, maahanmuuttajan erityistyyppin erityisiin tarpeisiin. Kouluttajille ratkaisevaa on kulttuurienvälisen kompetenssin ja aikuiskoulutuksen teorioiden ja käytännön kriittinen ymmärrys ja pohdinta, mukaan luettuna esim. kulttuurisen taustan ymmärrys, miten kehittää kiinnostavia oppimisympäristöjä aikuisille maahanmuuttajille, millaisia tekniikoita käyttää aikuisten maahanmuuttajien kanssa, miten parantaa viestintää ja ryhmädynamiikkaa.

Oppijoita kurssi hyödyttää siten, että he saavat entistä sitoutuneempia ja koulutetumpia kouluttajia, joilla on entistä parempi kulttuurinen kompetenssi. Oppijoiden motivaation ylläpitämisen kannalta äärimmäisen tärkeää on heidän tarpeisiinsa räätälöity koulutus, jossa huomioidaan heidän taustansa ja kokemuksensa ja tarjotaan asianmukaista tukea asianmukaisin keinoin ja menetelmin. Näin oppijat myös kokevat saavansa tukea ja tulevaisuutta ymmärretyksi, mikä edelleen ruokkii heidän itseluottamustaan sekä kuulumisen ja osallisuuden tunnettaan.

2. Sosiaalinen vaikutus

a) Kohti maailmankansalaisuutta

Kulttuurienvälisen koulutuksen avulla kouluttajat voivat ohjata maahanmuuttajia kohti parempaa ja nopeampaa kotoutumista, ja siten kohti maailmankansalaisuutta, mikä tarkoittaa entistä osallistavampien yhteiskuntien ja tasa-arvoisen kansalaisuuden luomista. Kuten UNESCO:n kulttuurienvälisestä koulutuksesta koskevissa ohjeissa korostetaan, kulttuurienvälisen koulutuksen tulisi luoda ”kunnioitusta ja vuoropuhelua kulttuuristen ryhmien välille” (2006).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

On tärkeää ymmärtää, miksi maailmankansalaisuus on niin tärkeä asia ennen kuin ymmärretään, miksi kulttuurienvälinen koulutus hyödyttäisi sekä kouluttajia että maahanmuuttajia. Wintersteinerin ym. mukaan (2015, s. 4) maailmankansalaisuus on enemmän kuin käsite. Se edustaa paradigman muutosta, jossa ”relevantti viitekehys ei enää ole kansallisvaltio vaan globaali yhteiskunta, joka on verkottunut useilla tasoilla ja yhtä lailla paikallistettu ja globalisoitu” (Wintersteiner ym. 2015, s. 4). Maailmassa, jossa maahanmuutto on jatkuvaa ja realiteetti, niin konfliktialueilta pakeneville parempia mahdollisuuksia etsiville ihmisille kuin taloudellisista syistä muuttavillekin, tosiasia on, että maahanmuuttajien kotouttaminen ei ole helppoa eikä aina toteudu. Maahanmuuttoa tapahtuu, kotouttamista ei välttämättä. Miksi näin on? Ja mitä voimme tehdä muuttaaksemme tämän?

Vaikka kansalliskulttuurin käsite on jo kauan sitten osoitettu vääräksi, kasvamme tietyssä kulttuurisessa ympäristössä, jonka käsitämme normiksi. Kulttuurinen ympäristö mm. vaihtelee paikan, mantereen, maan, alueen ja kaupungin mukaan. Se myös vaihtelee perheen mukaan (Schwartz ym., 2016, s. 21; Atallah, ym., 2014, s. 43). Se tekee meistä kaikista niin erilaisia mutta myös moniulotteisia ja ainutlaatuisia. Sen vuoksi kulttuurien samanlaisuuden ajatus on virheellinen. Lisäksi nykymaailma on suurimmaksi osaksi teknologian vuoksi muuttunut kartalla rajatuista blokkiryhmistä globaaliksi. Vaikka näin on, yhteiskunnissa vallitsee silti sosiaalisia ja kulttuurisia normeja, jotka perustuvat erilaisiin arvojärjestelmiin. On ratkaisevan tärkeää muistaa tämä unohtamatta ryhmän sisäistä monimuotoisuutta, kokemusten suurta määrää sekä globaalia ulottuvuutta.

Tavat ja sosiaaliset normit ovat edelleen erilaisia, ja kotouttaminen tapahtuu vain, kun maahanmuuttajat ymmärtävät paikallista kulttuuria (sosiaalisen järjestelmän merkityksessä), jossa he nyt elävät, ja jos vastaanottavan maan kansalaiset ymmärtävät, että kotouttaminen ottaa aikansa, vaatii maahanmuuttajien opetusta ja koulutusta heidän maastaan, kulttuuristaan, tavoistaan ja elintavoistaan kyseisessä yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien lisäksi meidän kaikkien on opittava käsittämään maailma globaalina

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

paikkana, jossa on erilaisia yhteisöjä ja konteksteja, jotka pitää ymmärtää ja jakaa toisten kanssa. Tässä kontekstissa kulttuurienvälinen koulutus on ratkaisevan tärkeää.

Wintersteinerin ym. (2015) mukaan kulttuurienvälinen koulutus on kasvatuksellinen periaate, ja siihen kuuluu luokkaopetuksen poikkitieteellisen ulottuvuuden käsite. Se luotiin vastaukseksi maahanmuuton kasvaviin vaikutuksiin kouluissa ja niiden rutiineissa. 1980-luvulla näihin muutoksiin vastattiin luomalla maahanmuuttajien pedagogiikka, *”jonka päätavoite oli kotouttaa ”ulkomaiset” lapset ja nuoret paikallisiin koulurutiineihin ja mukauttaa heidät (yhdenmukaisuuden merkityksessä) paikalliseen yhteisöön”* (Wintersteiner ym. 2015, s. 29).

Kulttuurienvälinen koulutus ilmenee ”globalisaation tuloksena” ja maahanmuuton viimeaikaisen kasvun tuloksena. Maahanmuuttajat tuovat mukanaan kulttuurien, kielten ja maailmankatsomusten moninaisuuden, joka ei ole tätä ennen ollut tavallista yhteiskunnissamme ((Lourenço 2018, s. 4). Hänen mukaansa nämä muutokset muodostavat haasteen paikallisille, kansallisille koulutusjärjestelmillemme ja pakottavat ne toimimaan sellaisen monimuotoisuuden kanssa, johon niitä ei ole valmisteltu.

b) Kulttuurienvälinen vs. globaali kasvatus

Vuonna 2011 Andreotti ym. totesi, että globaali kasvatus oli jotakin jo niin tärkeää, että se saatettiin nähdä ”eettisenä ja koulutuksellisenä pakotteena globaaleissa yhteiskunnissa, joita luonnehtivat monitahoisuus, epävarmuus, epätasa-arvo ja monikulttuurisuus” (Andreotti ym., 2011, s. 16). Tämän konseptin tulee myös sisältää ”2000-luvun oppijoiden kompetenssien kuvaus viimeisimmän kirjallisuuden mukaisesti (Andreotti ym., 2011, s. 16), jotta se voisi vastata sekä integraation että e-taitojen haasteeseen. Tässä mielessä ja Andreottin väitteen (2011) mukaisesti globaalin kasvatuksen mukaan tämän kaltaisessa globalisoituneessa maailmassa koulutuksen tulee ottaa huomioon paikalliset ja globaalit kontekstit ja kaikki yleiset sosiaaliset käsitykset, suhteet ja prosessit sekä myös yksilön

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

käsitykset, muiden käsitykset, suhteet ja prosessit. Tämä viittaa taloudellisiin ja poliittisiin huolenaiheisiin ja todellisuuksiin, maahanmuuttoon, ekologiaan, teknologiaan, vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen hybridiyteen.

Opettajille tämä merkitsee sitä, että on välttämätöntä opettaa kestävyttä, ympäristöasioita, rauhaa, ihmisoikeuksia, kehityskoulutusta ja kulttuurienvälistä ja monikulttuurista koulutusta keskittyen maailmankansalaisuuteen. Globaali ja kulttuurienvälinen koulutus edellyttää sitä, että opettajat tietävät, miten tehdä pedagogisia valintoja, jotka varustavat opiskelijat kyvyllä ymmärtää ympäröivää maailmaa, eikä ainoastaan paikallista ympäristöä vaan maailmamme ja maailmanlaajuisen digitaalisen yhteiskuntamme monitahoisuutta, jotta he voivat menestyä tulevaisuudessa.

Lopulta kulttuurienvälisen tai globaalin koulutuksen tavoitteena on toteuttaa visiota, jota vaaditaan siihen, että ihmisten, kulttuurien ja uskontojen kumppanuussuhteita voidaan solmia, mikro- ja makrotasolla (Silva ym. 2012), lopullisena päämääränä ihmisten tuominen yhteen ja todellisen voimamme ymmärtäminen tulevaisuuden muokkaamiseksi laajentamalla visiotamme maailmasta sekä luonnollista ja välttämätöntä monimuotoisuutta. Tämä antaa opettajille, opiskelijoille ja lopulta meille kaikille työkalut muokata yhteiskunnastamme sellaisen, joka perustuu dialogiin ja yhteistyöhön aiemmin mainittujen sävyjen ja pätevyyden lisäksi, muokata talouttamme sellaiseksi, jossa ihmisten kunnioittaminen on keskeisin arvo, joka on kestävä ja heijastaa todellisia tarpeitamme ja globaalia yhteiskuntaa.

Moduuli 4 tutkii yllä mainittuja teemoja ja käsitteitä esitelmien, videoiden ja reflektio- ja keskustelutehtävien avulla.

Tämän opetussuunnitelman tavoitteena on integroida lisäopetusmateriaalia ja se on tarpeeksi laaja tarjoamaan aikuisoppijoille (kouluttajille) riittävän yleiskatsauksen kenttään. Se tukee myös aikuiskouluttajia ja muita kiinnostuneita (esim. koulutusinstituutioita) tarjoamaan sekä verkko- että henkilökohtaista opetusta.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Verkkokurssin perustana on verkkoalusta, joka on tähän tarkoitukseen luotu InterTrainE-projektin verkkosivustolle. Osallistujat kirjautuvat sivustolle henkilökohtaisen käyttäjänimen ja salasanan avulla. Koulutus asetetaan saataville strukturoidulla ja intuitiivisella tavalla siten, että didaktiset materiaalit voidaan ladata (katso jäljempänä Oppimistehtävät). Kukin tehtävä luodaan siten, että osallistujat voivat hyödyntää aiempaa tietämystä. Heidän oppimistasoaan valvotaan verkkovalintatehtävillä, kunkin moduulin lopussa olevilla kertauksilla sekä etenemispalkilla, joka osoittaa kurssin suorittamismäärää kuvaavan prosenttiosuuden. Käyttöympäristön ja materiaalien käyttöön annetaan selkeät ohjeet. Osallistujat voivat ottaa yhteyttä koordinaattoriin ja/tai järjestelmänvalvojaan, jos käyttöympäristön kanssa ilmenee ongelmia.

3. Yleiskatsaus

Yleiskatsaus tämän moduulin sisällöstä on moduulin lopussa.

4. Keskeisten termien luettelo

Lopussa on myös keskeisten termien luettelo, joka auttaa opitun kertauksessa mutta toimii myös aikuiskoulutuksen ja kulttuurienvälisyyden keskeisten käsitteiden, teorioiden ja kysymysten pikaluettelona.

F. Oppimistehtävät

Moduuli 4 "Vaikutus", kuten kurssin kaikki moduulit, voidaan opiskella erikseen, mutta koko koulutuksen suorittamista suositellaan, jotta oppija voi pohtia kaikkia tämän itsereflektiomoduulin osioita. Suoritustodistuksen voivat saada vain ne, jotka ovat suorittaneet moduulin ja siihen liittyvät arvioinnit.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Moduuliin kuuluu sekä teoreettisia että käytännön osia, jotka esitellään oppijoille seuraavien kautta:

- Verkkoesitykset
- Yhteenveto ja katsaus siitä, mitä kursilla on opittu
- Esitelmät maailmankansalaisuudesta
- Videot ja haastattelut maahanmuuttajien ja kouluttajien kanssa
- Itsereflektio ja keskustelumateriaalit ja -tehtävät
- akateemiset lähteet ja taustalukemista pdf-tiedostoina ja linkkeinä

Koulutusmenetelmän perustana on verkkoalusta, joka on tähän tarkoitukseen luotu projektiverkkosivustolle. Osallistujat kirjautuvat sivustolle henkilökohtaisen käyttäjänimen ja salasanan avulla. He voivat ladata alustalta didaktisia materiaaleja, jotka on järjestetty strukturoidulla ja intuitiivisella tavalla kannustamaan osallistujien osallistumista, interaktiivisuutta, motivaatiota ja aiempien tietojen soveltamista. Alusta myös valvoo osallistujien oppimistasoa moduulin kertauksen, lyhyiden tehtävien ja valintatehtävän avulla moduulin päätteeksi.

Alustan käyttämiseen, sisällön lataamiseen tai itsearviointityökalujen käyttöön annetaan selkeät ohjeet. Alustan järjestelmänvalvojilta saa myös teknistä apua.

G. Oppijoiden arviointi

Moduuli on suunniteltu antamaan osallistujille selkeä käsitys tarkoitettujen oppimistulosten saavuttamisen tasosta. Moduulin lopussa aikuiskouluttajia pyydetään vastaamaan kysymyssarjaan, joka kuvastaa keskeisten käsitteiden ymmärryksen tasoa. Aikuiskouluttajia pyydetään arvioimaan oppimistaan monivalintatestillä. Heidän tulee tehdä testi kunkin moduulin jälkeen. Testituloksen on oltava vähintään 70 %, jotta moduuli katsotaan suoritetuksi.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

H. Moduulin 4 ohjeellinen lähdeluettelo

Atallah, H.; Aubarell, G.; Insalaco, E.; Elshaarawy, A.; Mahmoud, B. (2014). *The Anna Lindh Education Handbook Intercultural Citizenship in the Euro -Mediterranean Region*.
https://www.annalindhfoundation.org/sites/annalindh.org/files/documents/page/education_handbook_en_0_0.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice, 2017. *Citizenship Education at School in Europe – 2017. Annexes: National Information and Websites*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
http://publications.europa.eu/resource/cellar/2fbe0e26-c846-11e7-9b01-01aa75ed71a1.0001.01/DOC_1

European Parliament/Directorate General for International Policies of the Union/Policy Department: Structural and Cohesion Policies/ Culture and Education, 2008. *Intercultural Education in Schools*. IP/B/FWC/2006-169-Lot2-C01-SC02. PE 405.392.
http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/389585/IPOL-CULT_ET%282007%29389585_EN.pdf

Ibrahim, I. (2004). *Global citizenship: teaching and learning about cultural diversity*, in *Race Equality Teaching* © Trentham Books
<https://www.ingentaconnect.com/content/ioep/ret/2003/00000022/00000002/art00008?crawler=true>

Jääskeläinen, L.; Kaivola, T.; O’Loughlin, E.; Wegimont, L. (2011). “Becoming a Global Citizen”. *Proceedings of the International Symposium on Competencies of Global Citizens* Espoo, Finland, 5-7th October 2011. FNBE THE Finnish national board of education, GENE Global education network Europe. https://gene.eu/wp-content/uploads/Gene_SymposiumEspooFinland2011BecomingAGlobalCitizen-FinalDraft.pdf

Leslie, A. (2009). “Sustainable communities: the role of global citizenship education”. *POLIS Journal*, Vol.2, Winter 2009, University of Leeds.
<https://pdfs.semanticscholar.org/efca/236a717e1e46a9503b83187c94b1befacf8c.pdf>

Lourenço, M. (2018). “Global, international and intercultural education: three contemporary approaches to teaching and learning”. *On the Horizon*, 26 (2), 61-71.
<https://doi.org/10.1108/OTH-06-2018-095>
https://ria.ua.pt/bitstream/10773/25407/1/PDF_Proof%28AAM_Editorial%29.pdf

Schwartz, M.; Birot-Salsbury, A.; Beaumont, A.; Y.B. Roosmets, V. (2016). *Coloured Glasses: Manual for Intercultural and Global Citizenship Education*, EEE-YFU

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

https://www.obessu.org/site/assets/files/1983/coloured_glasses_manual_2016_final_2.pdf

Silva, M. C.; Cabezudo, A.; Christidis, C.; Demetriadou-Saltet, V.; Halbartschlager, F.; Mihai, G. (2012). *Global Education Guidelines Concepts And Methodologies On Global Education For Educators And Policy Makers*.

<https://rm.coe.int/168070eb85>

UNESCO, (2006), "UNESCO Guidelines on Intercultural Education", section of education for peace and human rights, division for the promotion of quality education, education sector, pp. 1-43.

Wintersteiner, W.; Grobbauer, H.; Diendorfer, G.; Reitmair-Juárez, S. (2015). *Global Citizenship Education Citizenship - Education for Globalizing Societies*. In cooperation with the Austrian Commission for UNESCO Klagenfurt, Salzburg, Vienna 2015.

https://www.peace-ed-campaign.org/wp-content/uploads/2015/11/GLOBAL-CITIZENSHIP-EDUCATION_AUSTRIA.pdf
